

Visit ITÄ- HÄME

Hartolan, Heinolan ja Sysmän matkailulehti • Kesä 2021

4

**Uuno Kailaan syntymästä
120 vuotta**

8

**Luontokohteet saavat
uusia kävijöitä**

13

**Kuninkaanpolkuun kannattaa
tutustua**

18

**Geoparkista näyttävä
matkailukohde**

SIVU 20–21

IHMY:n oppaiden kävelyretket ja opastukset 2021

SIVU 32–33

Kalle Saareلمان tarinaa Heinolan laivahistoriasta

Päätoimittajalta

Väliportaan tekijöitä tarvitaan

Koronavirus on kurmuuttanut vaihtelevasti myös kotimaan matkailua. Siksi on paikallaan todeta, että nyt jos koskaan tarvitaan matkailun puolesta puheita ja tekoja.

Erityisen ikävään välikäteen joutuivat matkoja järjestävät tahot. Matkapaketit eivät menneet kaupaksi edes lähialueelle ja moni majoituspaikka ja ravintola sai pahasti siipeensä.

Toisaalta perheet ovat tehneet enemmän kuin moneen vuoteen omia matkoja lähiympäristöön. Liikevaihto on kasvanut sen ansiosta monessa pienessä matkailuyrityksessä jopa mukavasti.

Tuleva kesä ja syksy näyttävät huomattavasti paremmalta kuin viime vuoden vastaavat ajankohdat. Ikävä

pandemia menee mailleen, ja kotimaan matkailu saa uutta nostetta.

♦ ♦ ♦

Kotimaan matkailun elvyttäminen ja sen pysyvälle hyvälle tasolle nostaminen vaatii paikallisella tasolla entistä enemmän itsenäisenä yhdistyksenä jo 80 vuotta toimineen Itä-Hämeen Matkailuyhdistyksen (IHMY) kaltaisia tekijöitä.

Matkailuyhdistykset toimivat erinomaisena linkkinä julkisen sektorin ja matkailualan yrittäjien välillä. Niiden merkitys ei rajoitu pelkästään kannanottoihin matkailuun liittyvissä asiakokonaisuuksissa. Yhä tärkeämmäksi on nousemassa muun muassa leader-rahoi-

tuksen mahdollisimman tehokas hakeminen matkailun kehittämistyöhön. Kuntanemistöinen Lahti Region ja kunnat eivät voi hyödyntää yhtä tehokkaasti tuota EU:n merkittävää rahoituskanavaa.

IHMY haki, ja myös sai, matkailuoppaiden koulutukseen leader-rahoituksen. Koulutus tuotti Päijänne Leaderin alueelle 15 uutta matkailuopasta. Heidän kanssa on suunniteltu lukuisia uusia matkailupaketteja, jotka tarjoavat matkailuelämyksiä niin oman alueen asukkaille kuin Heinolan, Hartolan ja Sysmän alueelle suuntaaville turisteille.

Matkapaketteja on suunniteltu myös yhteistyössä matkailualan yritysten kanssa. Lisäksi IHMY on

antanut 10 000 euroa Lahti Regionin hallinnoiman Lähilomien väylä-hankkeen omarahoitusosuuteen.

Samanlaiset summat irtosivat Osuuskauppa Hämeenmaalta ja Osuuspankeilta. Vuoden 2021 lopulla päättyvä hanke edistää merkittävällä tavalla alueemme ruokamatkailua.

♦ ♦ ♦

Kädessäsi on ensimmäinen IHMY:n oma matkailujulkaisu. Lehden tuotto käytetään alueemme matkai-

lun edistämiseen. Lehti on luettavissa myös IHMY:n nettisivuilta visititahame.fi. Kasikymppinen IHMY haluaa olla vahva tekijä myös jatkossa. Projekteja tulee ja menee, mutta IHMY vain porskuttaa eteenpäin.

Tervetuloa jäseneksi, ja yrittäjien kanssa yhdessä suunnittelemillemme matkoille. Jäseneksi liittyminen onnistuu kätevästi IHMY:n nettisivuilta löytyvällä kaavakkeella. Kymmenen euron jäsenmaksulla saat kotiisi Suomen Matkailijayhdistyksen *Matkailu*-lehden joka uudistuu vuoden 2022 alussa. Lehti ilmestyy vähintään neljä kertaa vuodessa. Opastetuista IHMY:n matkoista saat jäsenenä ensikäden tietoa. Koulutettu opas tarjoaa jopa hyvin yksityiskohtaista tietoa kohteesta, mikä tuo lisäarvoa matkalle.

Jari Niemi

puheenjohtaja, IHMY ry
jari.o.niemi@gmail.com

Visit ITÄ-HÄME

Julkaisija: Itä-Hämeen Matkailuyhdistys r.y.

Vastaava päätoimittaja: Jari Niemi

Taitto: K-Systems Contacts Oy, Heinola

Painopaikka: Sanoma Manu Oy, Tampere 2021

Painos 18 000 kappaletta, josta Posti jakaa n. 14 257 kpl Hartolan, Heinolan, Sysmän, Pertunmaan ja Vuolenskosken talouksiin.

Lehtiä on jakelussa myös Nelostien ja Vitostien liikeneasemilla, kuntien aulaloissa ja joidenkin yhteistyökumppaneiden tiloissa.

ISSN 2736-9838

visititahame.fi

Kotimaan matkailu nousuun

Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia on kurittanut rajusti matkailuelinkeinoja. Lento-koneet ovat pysyneet kentillä, risteilylaivat satamissa ja ulkomaille suuntautuneista lomamatkoista on jäljellä vain kaihoiset muistot.

Onneksi rokotusohjelma on käynnistynyt ja tartuntaluvut kääntyneet Suomessa vihdoin laskusuuntaan. Matkailu voi alkaa elpyä, mutta miten?

Viime kesä osoitti jo, että suomalaiset löysivät kotimaanmatkailun. Hotellit ja vuokramökit täyttyivät, ja ravintolat ja kahvilat tekivät huippumyynnejä. Valitettavasti sesonki jäi kuitenkin aivan liian lyhyeksi.

Koronan kiihtymisen myötä syksystä ja talvesta tuli ankea. Liian monet matkailualan yritykset taistelevat edelleen konkurssiuhan alla. Valtiovallan tukitoimet eivät ole olleet riittäviä.

KOLUMNI

♦ ♦ ♦

Kymmenet tuhannet matkailu-, ravitsemus- ja tapahtuma-alan työntekijät ovat olleet, ja ovat edelleen, lomautettuina. Monet heistä ovat löytäneet uusia töitä, eivätkä palaa takaisin entisiin tehtäviin. Työvoimapulasta tulee alan yrityksille entistä suurempi haaste.

Matkailu ei ole vain alan

toimijoiden elinkeino – se on aluemarkkinoinnin tärkein ja tehokkain viestintäväline. Jokaisen kuntapäätäjän on tärkeää ymmärtää tämä tosiasia. Etätyön lisääntymisen myötä monelle kunnalle on uusien asukkaiden houkuttelu pysyviksi kuntalaisiksi uusi mahdollisuus. Tämä edellyttää hyvien palveluiden ja yhteyksien järjestämistä.

Matkailun edistämiseen panostetut eurot tuottavat sijoitukset takaisin moninkertaisesti. Positiivisella kierteellä saadaan myös yrittäjät ja yritykset kiinnostumaan uusista ja viihtyisistä paikkakunnista.

Työn tekeminen ei ole enää niin paikkasidonnaisena kuin aikaisemmin. Kotimaanmatkailun uusi nousu on onneksi käynnistymässä.

♦ ♦ ♦

Meidän on huolehdittava

siitä, että kasvu ei jää väliaikaiseksi. Ulkomaanmatkailu tulee elpymään hitaammin, ja tämä tilanne on nyt hyödynnettävä tehokkaasti.

Meillä Päijät-Hämeessä, puhtaiden vesistöjen ja upeiden harjumaisten maakunnassa, on erinomaiset edellytykset matkailuelinkeinon vahvistamiseen.

Meidän on nyt ymmärrettävä, että tuloksia saavuttamamme vain yhdessä tekemällä. Naapurikunnan mökkikylä tai viereinen ravintola ei ole kilpailija vaan yhteistyökumppani. Meille kaikille on tärkeää saada matkailijat tulemaan alueellemme ja viihtymään täällä.

Aktiivista ja aurinkoista kesää!

Jussi Eerikainen

Kirjoittaja on Hämeen kaupunkamarkkinointijohtaja

Ison elämän voi löytää pienestä kaupungista

Heinola on kaupunki täynnä historiaa. Se on perustettu vuonna 1776 Kymenkartanon läänin maaherran asuinpaikaksi. Täällä asuvien luontosuhde on vahva.

Heinola on kaupunki järven rannassa, aidon erämaan ja ulkoilureittien läheisyydessä. Heinolassa on lähes 1 000 kilometriä rantaviivaa Suomen puhtaimpien vesistöjen äärellä. Ainutlaatuinen luonto vesistöineen ja harjuineen on erottamaton osa kaupunkilaisen elämää vuodenaikasta riippumatta.

Heinola tunnetaan myös vireänä ja modernina kulttuurikaupunkina, joka tarjoaa mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen monipuoliseen harrastamiseen, tuottamiseen ja kokemiseen. Kaupungin tapahtumatarjonnassa on kulttuuria kaikille aisteille teatterista, runoudesta, kuvataiteesta stand up -komiikkaan ja kuoromusiikkiin.

Täällä onnistuu myös rentoutuminen tai aktiiviloma, herkuttelu sekä shoppailu.

HEINOLA

Lähde siis rohkeasti kokemaan Heinola!

Legendaarinen Jyrää-festivaali täyttää 35 vuotta

Juice Leskisen biisistä nimensä saanut Heinolassa Jyrää järjestetään tulevana kesänä jo 35. kerran.

Vuodesta 1985 järjestetystä tapahtumasta on vuosien varrella nähty lähes kaikki suomalaisen populaarikulttuurin nimekkäimmät esiintyjät. Alkuvuosina tapahtuma järjestettiin kesän aikana

kolmesti, mutta sittemmin Heinolassa on perinteisesti jyrätty kerran kesässä elokuussa. Ikärajaton ja maksuton konsertti onkin vuosien varrella ollut monille kävijöille perinteinen loppuke-

Heinolassa Jyrää on kerännyt nimekkäitä esiintyjä, kuten Cheek vuonna 2013.

sän vierailukohde.

Tapahtuma on jäänyt järjestämättä ainoastaan vuosina 1992 ja 2020.

Poikkeuksellinen vuosi oli myös 2006, jolloin tuore Euroviisu-voittaja Lordi aiheutti yleisöryntäyksen. Tuolloin tapahtumaa varten pystytettiin tavallista suurempi lava Heinolan satamaan, ja arvioiden mukaan paikalla oli jopa yli 30 000

ihmistä!

Vuodesta 2016 lähtien on jyrään yhteydessä järjestetty Heinola Street Food Festival, jonka myötä kansainväliset katuruokakeittiöt tarjoavat tapahtumakävijöille herkullisia makuelämyksiä.

Heinolassa jyrää
su 15.8.2021

Heinola Street Food
Festival 14.-15.8.2021

Street Food Festival
täyttää kaupungin kadut
tarttuvalla tunnelmalla.

PIENI KAUPUNKI,
ISO ELÄMYS
 Heinola

Uuno Kailaan juhluvuotta vietetään näyttävästi

Uuno Kailas (1901–1933) syntyi ja kävi koulunsa Heinolassa. Päästyään ylioppilaaksi 1920 sekä päästyään opiskelemaan yliopistoon, hän keskittyi opintojensa sijaan kirjoittamiseen. Esikoiskoelma *Tuuli ja tähti* ilmestyi vuonna 1922.

Runot kumpusivat hänen lapsuutensa ja nuoruutensa sisäisestä kokemusmaailmasta Heinolassa. Runoilija Uuno Kailas on edelleen tärkeä Heinolan identiteetille.

Heinolassa on lukuisia paikkoja, ennen muuta Heinolan seminaarin ympäristö, joissa Kailas omana aikanaan asui ja liikkui. Hän laati kenties kuuluisimman runonsa, erillisyydestä ja ulkopuolisuudesta kertovan

runon *Pallokentällä* Heinolassa. Monet Uuno Kailaalle merkitykselliset paikat ovat edelleen olemassa ja nykykukupolvien koettavissa. Ne suorastaan kutsuvat runoilimaan tai kuuntelemaan runoesityksiä, konsertteja ja keskusteluja. Kailaan runouden teemat ovat edelleen ajankohtaisia.

Kailaan kaupungin -juhluvuoden tapahtumapaikat sijaitsevat lyhyen kävelytäisyyden päässä toisistaan. Maaherranpuistosta pääsee Cafe Kailaalle tai Harjupaviljongille, joista avautuvat lyhyen kauniit maisemat Kymenvirrälle.

Kailaassa on silti vielä paljon tutkittavaa ja löydet-

vää. Juhluvuoden päämääränä on syventää tilaisuuksien ja seminaarin kautta tietoa Uuno Kailaasta ja rakentaa uusia elämyksiä kävelykiertoksilla ja pohtia työpaikoissa yhtymäkohtia nykyrunouden ja Kailaan välille.

Moneen paikkaan leviävä juhluvuosi nostaa kaupunkilaisten muistista tai perhearkistoista Kailasta koskevaa tietoutta tai kulttuuriperintöä.

Lintuhoitola kiinnostaa ympäri vuoden

Heinolan lintuhoitolaan lokakuussa avattu vesilintuhoitola on ollut suosittu tutustumiskohde avajaisista lähtien.

Lintuhoitolan hoitajan **Olli Vuoren** mukaan uusi hoitola lisää etenkin talviajan kävijämääriä.

– Kesäisin meillä on aina paljon kävijöitä, mutta tämän uuden kohteen myötä tänne on entistä enemmän tulijoita myös talvikaudella ja ihmisten on mukava tulla, kun pääsee sisätiloista lintujen elämää katsomaan, Vuori kertoo. Aiemmin vesilintuja ei ole talvikautena päässyt tarkkailemaan.

– Isojen vesilintujen näkeminen läheltä on monille elämys. Lintujen tilat ovat äänieristettyjä, eivätkä ne näe katsojia, joten ne eivät häiriinny ihmisten läheisyydestä, Vuori korostaa. Nyt saadaan enemmän näyttöä myös lintuja, jotka kuntoutumisen jälkeen palauteaan luontoon. Aiemmin ei Vuoren mukaan näin ollut.

– Luontoon palautettavat linnut on ennen pidetty erillään, jotta ne eivät kesyynny ja totu ihmisiin. Nyt näitä lintuja pääsee näkemään ja se on iso parannus, Vuori kokee.

Katso lisää:
heinolanlintutarha.fi

Kesäteatterin esityspäivät 2021

ti 15.6.	klo 18	Ennakko 1
ke 16.6.	klo 18	Ennakko 2
to 17.6.	klo 18	Ensi-ilta
su 20.6.	klo 15	
ma 21.6.	klo 18	
ti 22.6.	klo 14 ja 18	
ke 23.6.	klo 14 ja 18	
ti 29.6.	klo 18	
ke 30.6.	klo 14 ja 18	
to 1.7.	klo 14 ja 18	
su 4.7.	klo 15	
ti 6.7.	klo 14 ja 18	
ke 7.7.	klo 14 ja 18	
to 8.7.	klo 14 ja 18	
su 11.7.	klo 15	
ti 13.7.	klo 14 ja 18	
ke 14.7.	klo 14 ja 18	
to 15.7.	klo 14 ja 18	
su 18.7.	klo 15	
ti 20.7.	klo 14 ja 18	
ke 21.7.	klo 14 ja 18	
to 22.7.	klo 14 ja 18	
su 25.7.	klo 15	
ti 27.7.	klo 14 ja 18	
ke 28.7.	klo 14 ja 18	
to 29.7.	klo 14 ja 18	

Heinolan katetulla kesäteatterilla

Carl-Kristian Rundman • Katariina Kaitue
Ulla Tapaninen • Jari Pehkonen • Taisto Oksanen
Hanna Vahtikari • Antti Peltola

Hyvin tavallisen keski-ikäisen pariskunnan elämä mullistuu, kun mies palaa kotiin salkku täynnä rahaa.

Metrossa gangsterin kanssa laukkaa vaihtanut Henry Perkins haluaa heti pakata tavaransa ja lähteä vaimoineen varhaiseläkkeen viettoon. Erinäiset sattumukset kuitenkin viivyttävät matkalle lähtöä. Joesta löytyy sementtipainoissa upotettu mies, joka kantaa salkkunaan Henryn eväsläpää ja henkkareita. Poliisi, taksikuski ja illalliselle saapuva tuttavapariskunta vedetään mukaan selkkaukseen.

Liput ja ryhmävaraukset Heinolan kulttuuritoimistosta:

Peruslippu: 32 €. **Eläkeläiset, opiskelijat, työttömät:** 28 €. **Lapset (4-14 v):** 15 €. **Ryhmät yli 30 hlöä:** 27 € / lippu, ryhmänjohtajalle vapaalippu.

Lipunmyynti: 03 849 3606 • kulttuuritoimisto@heinola.fi

Heinolan kulttuuritoimisto: Kauppakatu 4, 18100 Heinola
ma-pe klo 8.30 – 15.30.

www.heinola.net

Etätyöläiselle huipputilat keskeltä kaupunkia

Heinolan kaupungin elinvoimapalvelut, ja sen yhteydessä myös etätyöskentely- ja kokoustila SPOTTI, muutti helmikuussa uusiin tiloihin aivan torin laidalle.

Kaupungin elinvoimajohtaja **Heikki Mäkilä** mukaan eri käyttäjäryhmät ovat löytäneet SPOTIN palvelut hyvin. Monipaikkaiselle työlle onkin selvää tilausta.

– Harvassa paikassa on näin keskeisellä paikalla näin laajoja ilmaisia palveluja tarjolla etätyöläisille. Käyttäjät ovat usein perinteisiä etätyöläisiä, jotka jäävät silloin tällöin töihin kotipaikkakunnalleen, jos työpiste on vähän etäällä. Vapaa-ajan asukkaat tekevät mielellään tilapäisesti töitä tarkoituksenmukaisissa, rauhallisissa tiloissa. Yritykset voivat järjestää neuvotteluita ja keskustan palvelut ovat käden ulottuvilla. Monet käyttäjäryhmät ovat oppineet hyödyntämään palveluita, Mäkilä iloitsee.

Viime vuoden aikana etätyötilojen tarve korostui entisestään.

– Toimintaa on mahdollisuuksia vielä laajentaakin, mikäli palvelutarpeet sitä vaativat. Meillä on tuhansia käyntejä vuodessa, joista yllättävänkin moni tulee varta vasten muilta paikkakunnilta erinomaisten tilojen ja sijainnin johdosta. Välimatkat Heinolaan ovat kohtalaisen lyhyet ja tämä on hyvä keskipiste tulla pitämään palaveria, Mäkilä toteaa.

Etätöiden tekemisen lisäksi tarjolla olevat tilat taipuvat Mäkilän mukaan paljon muuhunkin.

– Yrityksillä on mahdollisuus pitää eri kokoisia kokouksia paikan päällä. Nopeat yhteydet, videoneuvotteluteknikka ja isot näytöt mahdollistavat myös etäkokoukset isoillekin joukoille. Yritykset pitävät palaveria asiakkaidensa ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Tilat ja tekniikka myös mahdollistavat avoimet yritystilaisuudet, Mäkilä muistuttaa.

Elinvoimapalveluiden yhteydessä toimivat yritys- ja työllisyyspalvelut tarjoavat niin ikään palveluita yrityksille.

– Palveluiden löytyminen samasta paikasta auttaa, mikäli yrityksillä tulee kysyttävää vaikkapa toimitiloista, alihankinnoista, yhteistyökumppanuuksista tai rahoituksesta. Myös työvoimakymsyksiin etsitään ratkaisuja, Mäkilä muistuttaa.

Tutkimusten mukaan kiinnostus maalle ja pieniin kaupunkeihin muuttoon lisääntyy entisestään tämän vuoden aikana. Monipaikkaisen työn lisääntyessä Mäkilä uskoo kiinnostuksen myös Heinolaa kohtaan lisääntyvän.

– Panostamme asumisen vaihtoehtojen tarjoamiseen esimerkiksi uusien tonttien myötä. Erinomaiset tontit rantatäällä ja uudet koulut lisäävät entisestään Heinolan vetovoimaa, Mäkilä uskoo.

Elinvoimajohtaja
Heikki Mäkilä.

Kasvuvauhtia yritykselle Heinolasta

Puolet Suomen
elinkeinoelämästä ja
1,5 miljoonaa asukasta
150 km säteellä!

businessheinola.fi

- Bio- ja kiertotalouden kasvuohjelma.
- Yhteistyökonseptit teollisuuden ja pk-yritysten kanssa.
- NEW DEAL – nopea liiketoiminnan kehitys: hankesuunnittelu, tuotekehityspalvelu, markkinatutkimus, tuki- ja rahoitusratkaisut.
- Vierumäen yrityspuisto: yli 100 000 kerrosneliötä teollisuus-, myymälä- ja varastotilojen rakentamiselle. Alueella valmis kunnallistekniikka, päällystetyt tiet ja valaistus.

OTA YHTEYTTÄ:

Elinkeinopäällikkö Timo Kaattari,
050 576 8600, timo.kaattari@heinola.fi

Business
Heinola

Yhteistyössä:

PIENI KAUPUNKI, ISO MAHDOLLISUUS

HOTELLI FENNADA

Kesän 2021 alussa valmistuva Fennada on moderni ja laadukas hotelli, joka on varusteltu runsaalla luksuksella lattiasta kattoon. Fennadasta löytyvät myös monipuoliset kokoustilat jotka tarjoavat erinomaiset puitteet kaikenlaisten kokousten järjestämiselle.

Voit tehdä jo nyt varauksen Hotelli Fennadaan, joka avataan 21.6.2021.

Lue lisää nettisivuiltamme linkin tai QR-koodin avulla
<https://vierumaki.fi/fennada>

KUNTOKARTOITUKSET

Tule Vierumäelle testaamaan kuntosi! Kartoitukset sopivat kuntoilijoille, kuntoilua tai elämäntaparemonttia suunnitteleville tai kenelle tahansa omasta hyvinvoinnistaan kiinnostuneille. Kysy meiltä vinkkejä sopivan testin valitsemiseksi!

Tutustu kuntokartoituksiin lisää nettisivuillamme!
<https://vierumaki.fi/kuntokartoitukset>

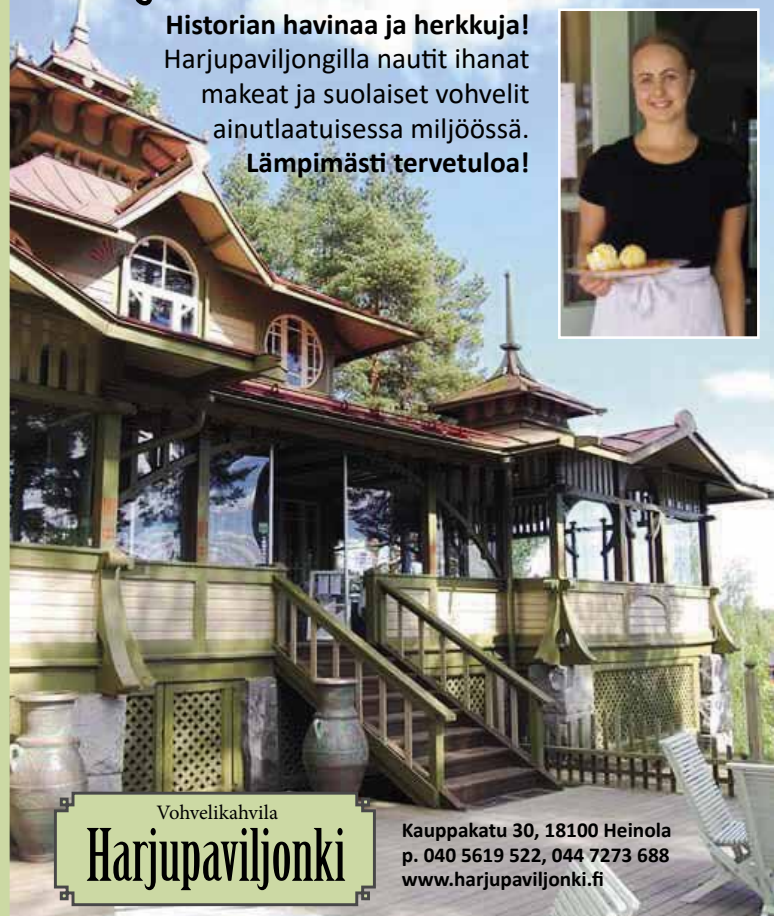
KURSSITARJONTA

Hemmottelua, lomailua vai aktiiviurheilua? Päättä itse. Vierumäellä onnistuu kaikki! Meillä voit harrastaa lukemattomia eri urheilulajeja huippupuitteissa!

Tutustu kurssitarjontaan:
<https://vierumaki.fi/kurssihaku>

Idyllinen kesäkohde

Historian havinaa ja herkkuja!
Harjupaviljongilla nautit ihanat
makeat ja suolaiset vohvelit
ainutlaatuisessa miljöössä.
Lämpimästi tervetuloa!

Vohvelikahvila

Harjupaviljonki

Kauppakatu 30, 18100 Heinola
p. 040 5619 522, 044 7273 688
www.harjupaviljonki.fi

Rantaravintola & baari
Jäätelökioski • Isot terassit veden
äärellä – elävää musiikkia

HARBOUR RESTAURANT & CAFÉ

RantaCasino

Maaherrankatu 2,
18100 Heinola
p. 040 192 1027
rantacasino.fi

LÄMPIMÄSTI Tervetuloa!

Kodikasta majoitusta
Kahvila & Baari

Kausantie 4, Myllyoja/Heinola • p. 03 718 8666 • **cronins.fi**

HEINOLA TRAVEL

Tehdään yhdessä elämyksiä!

Ryhmille

- Kaupunkikiertoajelut
- Teemalliset opastukset
- Sisävesiristeilyt
- Kesäteatteripaketit
- Tyhypoivät ja aktiviteetit

Pienryhmät (2-8 hlö)

- Teemalliset opastukset
- Järvikellunta
- Luontopakopeli
- Luonto-opastukset
- Ohjattu Frisbeegolf

Hei,
Olen Elina, Heinola Travelin matkailuyrittäjä. Heinola Travelin kautta voit tilata erilaisia paketteja, aktiviteetteja ja opastuksia. Valmistaudumme kesään toiveikkain mielin, mutta asiakkaiden sekä yhteistyökumppaneiden turvallisuus on ykkösasia. Heinola Travel sekä yhteistyökumppanit noudattavat palveluille annettuja turvallisuus ohjeita ja päämääränämme on luoda edelleen elämyksiä – turvallisesti!

Elina/Heinola Travel, yrittäjä

www.heinolatravel.fi

p. 040- 726 5582 s-posti: **info@heinolatravel.fi**

Yritys on merkitty matkanjärjestäjäksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston valmismatkaliikerekisteriin. Rekisteritunnus 163/18/Mj

KULTTUURIN KEHTO KESKELLÄ KAUNEINTA KAUPUNKIA

Café Kailas sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa Siltasaaressa, keskellä Heinolan kansallista kaupunkipuistoaluetta ja tunnetuinta maisemaa. **Lämpimästi tervetuloa!**

KAHVILA • A-OIKEUDET

☎ 044 74 77 001

@ info@kailas.fi

f facebook.com/cafeKailas

🌐 www.kailas.fi

Café Kailas
SILTASAARI – HEINOLA

Siltasaari 1, 18100 Heinola

Sysmän luontokohteet – korona-ajan pelastus

Mennyt koronavuosi on muuttanut maailmaa paljon, osittain varmaan pysyvästi. Kansainvälinen matkailu on tyssännyt kokonaan, suurten matkailukohteiden suosio on pakon sanelemana hiipunut, hotelliyöpymiset ovat melkein loppuneet.

Mutta se, mikä on nostanut suosiotaan, on luontokohteiden käyttö ja mökkimajoitus.

Oman perheen kesken liikkuminen tai pienen ystäväporukan kanssa kulminen. Näin sysmääläisittäin ajateltuna, meillä on juuri sitä, mitä korona-aikana ihmiset kaipaavat. Kysyntä ja tarjonta kohtaavat hienosti.

Olen mukana aktiivisesti Lahti Regionin elvytys- ja jälleenrakennusohjelman eteenpäin viemisessä. Faktat kertovat, että vuosi 2021 lisää edelleen kotimaan matkailua, kansainvälisten matkailijoiden vielä kokonaan puuttuessa. Kenties tämän vuoden loppupuolella voivat tapahtumat pikkuhiljaa viritä, mikäli rokotusten tahti kiihtyy. Vuoden 2022 aikana kansainvälisyys palaa vähitellen, joskaan ei vielä täysmittaisena. Vasta vuoden 2023 aikana voisi ajatella olevan uusi normaali, ja alkaisimme mennä kohti entisiä volyyimejä.

Sysmä on täydellinen paikka viettää lomaa terveys- turvallisesti. Sysmä tunnetaan vahvana kulttuuripitäjänä pitkälle ulottuvasta historiastaan, kymmenistä arkeologisista kaivauksistaan ja upeista löydöistään ja hyvin hoidetuista satojen vuosien ikäisistä rustholleistaan.

Kulttuuritapahtumia on musiikin (Sysmän Suvisoitto) ja kirjallisuuden (Villa Sarkia, Sysmän Kirjakyläpäivät ja Kirjojen Yö) sekä taiteen (Pinxinmäki) ja pe-

rinteiden ympärille siunaantunut melkoinen määrä.

Jätän nuo kulttuuritapahtumat tässä artikkelissa sivummalle ja haluan tuoda esille Sysmän kivoja ja kauniita luontokohteita, joita voi yhdistää ohjelmanumeroiksi viiptyssä mökkimajoituksissa tai muissa pienissä majoituskohteissa.

Sysmä, eteläisen Päijänteen alueella tarjoaa ainutlaatuisen kattauksen luonto- ja kulttuurikohteita, mahdollisia järvimaisemia sekä viehättäviä kyliä Suomen helpoimmin saavutettavalta järviolueelta.

Ohrasaari ja Tainionvirta

Sysmän kirkonkylän keskustan tuntumassa on 26 hehtaarin saari nimeltä Ohrasaari.

Ohrasaari on todellinen keidas keskellä kylää. Se on kaikkien rakastama, helposti saavutettavissa ja kovassa käytössä monipuolisuutensa ansiosta. Ohrasaarella on valaistu reitistö, talvella hiihtoladut, juoksuportaat, yhdeksän korin frisbeegolf-rata, maastopyöräreitti ja lintutorni. Vuoden 2021 keväästä syksyyn Ohrasaarta kohennetaan. Saaren kärkeä oleva vanha sauna remontoidaan retkeilijöiden tukikohdaksi, rakennetaan laituri, laavu ja nuotiopaikka, ja saareen menevä silta madalletaan, jotta sinne pääsee vaikka pyörätuolilla ja lastenvaunuilla.

Tainionvirran melontareitti Hartolasta Sysmään kulkee kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa maisemassa, rauhallisestivirtaavaa jokireittiä seurailen, liplatavien laineiden ja vesilintujen äänien keskellä. Reitti sopii hyvin myös aloitte-

ville melojille. Kosket ovat pääasiassa helppoja ja vaatimattomia paikat voi tarvittaessa ohittaa kantamalla. Reitti sopii hyvin esimerkiksi viikonloppuretkeksi keväästä myöhäiseen syksyyn.

Raija Hänninen

www.visitpajanne.fi/matkailukartta

Tainionvirta on paitsi Suomen eteläisin lohijoki, myös erinomainen melontajoki.

Sysmän kunta

Johannes Sipponen

Maaseudun mallia maailmalle

Ohrasaari talvipuvussaan.

Aki Tiihonen

Jylhä Kammiovuori lumoaa matkailijoita

Kammiovuori, Pohjois-Sysmässä on jääne Svekofennidien vuoristosta ja on yksi Sysmän kolmesta geoparkkohteesta. Sysmän kunta on määrätietoisesti kohentanut Kammiovuoren infraa viimeisten vuosien aikana (www.visitpajanne.fi/mat-kailukartta).

Siellä on hyvin hoidettu reitti, josta vastaa Vintturin Kyläyhdistyksen kanssa tehty ylläpito- ja huoltosopimus. Siellä on uusi laavu, puuliiteri, huussi, tulentekopaikka ja ruoanlaitto-pöytä. Portaita on rakennettu jyrkimpiin kohtiin ja huipulla on pöytä ja penkit, jossa voi istuskella ja ihailla maisemaa. Sysmä on mukana aktiivisesti Salpausselkä Geopark -yksikön toiminnassa ja Kammiovuori tulee saamaa myös geologiasta kertovat taulut.

Kammiovuori on valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta. Suomen ikivanhaa, vakaata kallioperää halkovat ruhjeet ja murrekset. Yksi tällainen sijaitsee Kammiovuoren länsireunan kallioperässä. Viimeisimmän jääkauden aikana mannerjäättikkö puhdisti ruhjeen

rikkonaisesta kiviaineksesta. Paikalle syntyi jyrkkärinainen laakso, jota rajaavat Kammiovuoren jylhä länsirinne ja Vuorisalon komea itärinne.

Kallioperä granodioriittia

Kammiovuoren kallioperä on pääasiassa granodioriittia, joka on kiteytynyt kivilasta eli magmasta syvällä maankuoressa. Granodioriitti on siis syväkivilaji, samoin kuin Suomen yleisin kivilaji, graniitti.

Lähes 2 miljardia vuotta sitten mykyisen eteläisen Suomen alueelle kohosi mannerlaattojen törmäyksen seurauksena Alppien kaltainen Svekofennidien vuoristo. Miljoonien vuosien aikana korkeatkin vuoristot tasoittuivat luonnonvoimien kuluttamina. Alueemme kalliit, kuten Kammiovuori, ovat jäänteitä tämän muinaisen vuorijonon alimmista osista.

Unescon maailmanperintökohteisiin kuuluvan Struven maanmittausketjun piste sijaitsee myös Kammiovuoren laen läheisyydessä.

Struven ketju on halki itäisen Euroopan kulkeva kolmiomittauspisteiden ketju, joka luotiin 1800-luvun alkupuoliskolla, kun maapallon kokoa ja muotoa haluttiin selvittää tarkemmin. Ketju kulkee 10 valtion alueella.

Raija Hänninen

Raija Hänninen

Kammiovuorelta avautuvat hulpeat maisemat.

Kammiovuoren retkeilymaasto houkuttelee reppu selässä kulkijaa.

Kammiovuoren kivilohkare saa aikaan monenlaisia ajatuksia.

Kammiovuorella on mukava istahtaa ja nauttia myös nuotion loimusta.

Retkikuvat: Eetu Linnakivi

Pyydysniemen maisemaa.

Johannes Sipponen / Sysmän kunta

Päijänteen kansallispuisto sopii päiväretkikohteeksi

Sysmän Päijätsalon alue tarjoaa useita vaihtoehtoja päiväretkeilyreiteiksi vaihtelevissa metsä- ja järvimaisemissa. Pisin ympyräreitti kulkee 4,1 km matkan tunnelmallisissa metsissä ja Päijänteen rantoja seurailleen.

Päijänteen kansallispuisto sijaitsee Padasjoen, Asikkalan, ja Sysmän kuntien alueella. Koko kansallispuisto käsittää useita saaria ja luotoja ja on pinta-alaltaan 14 km² ja se on perustettu 1993.

Päijätsalo on vain seitsemän kilometrin päässä Sysmän kirkonkylästä ja sinne on hyvät opasteet. Päijänteen kansallispuistoon Sysmässä on helppo mennä autollakin, koska 300 hehtaarin Päijätsalon saarelle on silta ja auton voit jättää parkkipaikalle ja lähteä patikoimaan. Toki voit tulla veneellä Pyydysniemen pienvenelaituriin ja tehdä patikkaretken lähtien rannasta.

Sysmän kansallispuiston osuutta kohenne-

taan paraikaa. Viime kesänä Päijätsalon yli 120-vuotias näkötorni korjattiin ja maalattiin. Keväällä ja kesällä laajennetaan parkkipaikkaa Sorolantien varrella, pystytetään uusia kylttejä, asennetaan kävijälaskuri ja viedään muutamia penkkejä, että välillä voi levähtää.

Pyydysniemessä on tulentekopaikka, jossa on polttopuut. Polku on melko helppokulkuista ja siellä voi ajaa pyörälläkin. Kivikko-polku on sitten eri juttu, siellä saa olla varovainen.

Näkötornille kannattaa kaikkien mennä, näkymät ovat sen verran huikeat. Metsähallitus on luvannut kaataa puustoa, että näköala olisi esteetön.

Raija Hänninen

www.visitpajanne.fi/matkailukartta

Teija Sarin / Metsähallitus

Päijätsalon näkötornista avautuu huikea näkymä Päijänteelle.

Sysmän palvelut yksissä kansissa www.sysmaopas.fi
tai jos haluat henkilökohtaista palvelua, ota yhteyttä
Raija Hänniseen, puh. 044 7134511 tai
raija.hanninen@sysma.fi.

Koronavirus pisti tarttumatta

Yrittäjä Jukka Kosonen on yksi niistä, joita koronavirus on tarttumatta pistänyt. Kososen ravintolabisnes törmäsi täysillä seinään viime joulukuussa.

– Sen jälkeen on ollut hiljaista, mutta onneksi olen kuitenkin pystynyt harjoittamaan liiketoimintaa pienimuotoisesti Sysmän Vintturin navetan sivukonttorissa, huokaisee Jukka Kosonen.

Keravalla ja Vantaalla vartunut Jukka Kosonen ajautui kesäsysmäläisen työnantajansa houkutteleman 16 vuotta sitten Sysmään. Alkoi kesäkahvilan pyörittäminen. Kun se ei tuottanut tarpeeksi, Kosonen hankki lisätuloja palkollisena useamman talvikauden Levillä.

Viime kesänä Jukka Ko-

sonen vuokrasi Sysmästä Yhden Lehmän Navetan pubin, jonka menestystarina yllätti hänet positiivisesti. Maistuva hampurilainen ja Mäntsälän palkittu sahti vetivät väkeä publiin monelta suunnalta ja kaukaakin.

– Hämmästyin kuinka paljon väkeä kävi, vaikka paikka on keskellä metsää.

Ikävä ajoi Sysmään takaisin

Välillä Jukka Kosonen on parisen vuotta pois maaseudun helmasta, mutta ikävä ajoi hänet takaisin Sysmään.

– Pienen kylän hyvä puoli, kaikki tuntee toisensa, on minusta hieno asia. On tukea ja turvaa tarvittaessa lähellä. Isommissa kaupun-

Ikävä maaseudun rauhaa toi Jukka Kosonen takaisin Sysmään.

geissa ei tällaista samalla tavalla ole tarjolla.

Paluun jälkeen Kosonen oli vähän aikaa Ravintola Uotissa töissä, mutta veti takaisin yrittäjyyteen.

– Polte omaan tekemiseen johti siihen, että ostin teltan, ja aloitin ruokakeikkailun Sysmässä ja lähialueilla.

Vuonna 2019 Yhden Lehmän Navetan pubia tarjot-

tiin vuokralle ensimmäistä kertaa, mutta sopimus syntyi kesästä 2020 syksyllä. Sitten iski koronavirus.

Linna-hotellista Kosonen teki elokuussa 2020 sopimuksen, mutta silloin oli jo rajoitusmeiniki päällä ja hotellin käynnistyminen jäi käytännössä odottamaan koronarokotusten mukanaan tuomaa laumasuoja-

Vuokrasopimus on kuukausitaksaan perustuva ja kestoltaan jatkuva.

– Valitettavasti yhteistyömme kariutui ja jouduin lopettamaan yrittämisen hotellilla, sanoo Kosonen.

Lähiruoka teemana

Oman lähialueen lisäksi Jukka Kosonen suuntaa jatkossa markkinointia Etelä-Suomeen, josta löytyy potentiaalia. Houkuttimina nostetaan esille erilaisia elämyksiä, joita alue tarjoaa ja joita myös omiin tiloihin voidaan järjestää. Molempien ruokapaikkojen tarjonnassa painottuu lähiruoka ja kesälle tulee oma menu.

Yhdenlehmännavetanpubin ja Vintturin navetan sivukonttorin pyörittämiseen tarvitaan Jukka Kososen arvion mukaan 2–3 henkilöä, joista osa osa-aikaisia.

Jari Niemi

Visit Lahti. Tuo veden kielelle.

MIELEENPAINUVIA RUOKAELÄMYKSIÄ LAHDEN SEUDULLA.

Lähde makuretkelle!

Lähde makureiteille kävellen, pyöräillen, veneellä tai autolla. Pysähdy kahville tai syömään, ostoksille lähiruokatoreille ja tiloille tai poimi makeimmat mansikat suoraan tilalta.

Tehty ylpeydellä Lahden seudulla.

Lahden seudulla innovatiiviset, taitavat ja laadusta tinkimättömät yrittäjät luovat mieleenpainuvia ruokaelämyksiä ja rakkaudella tehtyjä tuotteita.

Aitoja makuja!

Lahden seudulla lähiruokaa löydät maatilatoreilta ja -myymälöistä, herkkupuodeista, leipomoista ja myllyistä. Tarjontaa täydentävät viinitilat, panimot ja kahvipaahittimet.

Asikkala | Hartola | Heinola | Hollola | Iitti | Lahti | Padasjoki | Sysmä | Salpausselkä Geopark

tasteofvisitlahti.fi

#visitlahti #lahtregion #lakelandfinland #salpausselkägeopark #greenlahti

Visit
Lahti
Lakeland Finland

Risteilyjä ja elämyksiä

Reittiristeilyjä:

Padasjoki <--> Kelvenne <--> Karisalmi
Erakonsaari

**Tilausristeilyt: erilaiset juhlat ja
teemaristeilyt ruokatarjoiluilla**

Laivalla on kahvila kaikin oikeuksin

www.kulkeevettenhalki.fi
www.facebook.com/KulkeeVettenHalki

Jorma Sainio
040 50 555 60

www.eramaankutsu.fi
www.erakauppa.fi

Markku Lepistö
050 5220 370

SYSMÄN SUVISOITTO
3.-10.7.2021

ELINA VÄHÄLÄ,
TAITEELLINEN JOHTAJA

SUVIKAMARI I-III
3.-8.7.2021
Sysmän kirkko, Hartolan kirkko

JUKKA PERKO AVARA
7.7.2021
Sysmän kirkko

**MARIA YLIPÄÄ &
TANGO NUEVO**
9.7.2021
Sysmän VPK:n lava

LIPUT:
www.lippu.fi

KOKO OHJELMA OSOITTEESSA WWW.SUVISOITTO.FI

5.6.-20.6. LA-SU KLO 11-17
25.6.-15.8. JOKA PÄIVÄ KLO 11-17
21.8.-26.9. LA-SU KLO 11-17

Kartanokahvila

KAHVILA HUGO JA LILLY

**A-oikeuksin varustettu kahvila
ruoka-, majoitus ja
juhlapalveluineen.
Sekä mahtava rantasauna!**

www.kahvilahugojalilly.fi

TIEDUSTELUT JA RYHMÄVARAUKSET:
0400 777 717
TAI KAHVILA@PHNET.FI

Urajärven kartanomuseo

URAJÄRVEN KARTANON YSTÄVÄT RY

**Historiaa, kulttuuria ja
elämyksiä Suomen
vanhimmassa
kartanomuseossa!**

www.urajarvenkartano.fi

TIEDUSTELUT JA RYHMÄVARAUKSET:
044 239 9759 /
URAJARVENKARTANO@GMAIL.COM

KARTANONTIE 77
17150, URAJÄRVI
ASIKKALA

Samoile polkuja pitkin Tainionvirran maisemissa

Hartolan kirkonkylän lähi-alueelta löytyy kolme opastein merkittyä luontoreittiä: Kuninkaanpolku, Echonpolku ja Metsäpolku.

Reitit on merkitty Tainionvirran ympäristön maastoon kyltein, ja kaikki reitit näyttävät karttaopasteet löytyvät Itä-Hämeen opiston, Vanhan Kirkon muistomerkin, Itä-Hämeen museon ja Gasthaus-Camping Koskenniemen alueelta. Mikäli reittien varrelle saapuu autolla, näille paikoille parkkeeraaminen on myös mahdollista.

Vuonna 2004 Hartolassa järjestettyjen loma-asunomessujen yhteydessä syntyi ajatus ulkoilureitistön rakentamista Tainionvirran yläjuoksun maisemiin. Nimeksi tuli Hartolan kuninkaallista perinnettä kunnioittaen Kuninkaanpolku, koska kuningas Kustaa III oli vuonna 1784 nimennyt Hartolan kappelin uudeksi pitäjäksi ja antanut sille nimen Gustav Adolfs socken poikansa mukaan.

Kuninkaanpolku pisin

Kuninkaanpolku on reiteistä pisin, 3,8 kilometriä. Se kulkee Tainionvirran kahta puolta kiertäen niin Isosuota kuin Niemen tilan peltomaisemaa sekä Hartolan alakylällä sijaitsevia kulttuurikohteita – Itä-Hämeen museo, Taidesalonki Talvio, Vanhan kirkon muistomerkki, Itä-Hämeen opisto ja Linna Hotellin alue – sivuten Hartolan golfkentän viheriöitä.

Jääsjärvestä lähtevän Tainionvirran alussa sijaitsevan Koskenniskan ja Echonkosken aluetta kiertävä Echonpolku on kaunis luontoreitti

jokimaiseman ympäröimänä. Pituutta reitillä on 1,1 kilometriä. Reitin varrella viihtyvät niin koskikara, saukko kuin joutsenetkin vuoden aikojen mukaan.

Casthaus-Camping Koskenniemen alueella on Metsäpoluksi nimetty kauniissa metsämaisemassa kulkeva

Kuninkaanpolulta löytyy myös kosteita paikkoja.

1,9 kilometriä pitkä reitti.

Yhteensä 10 kilometriä

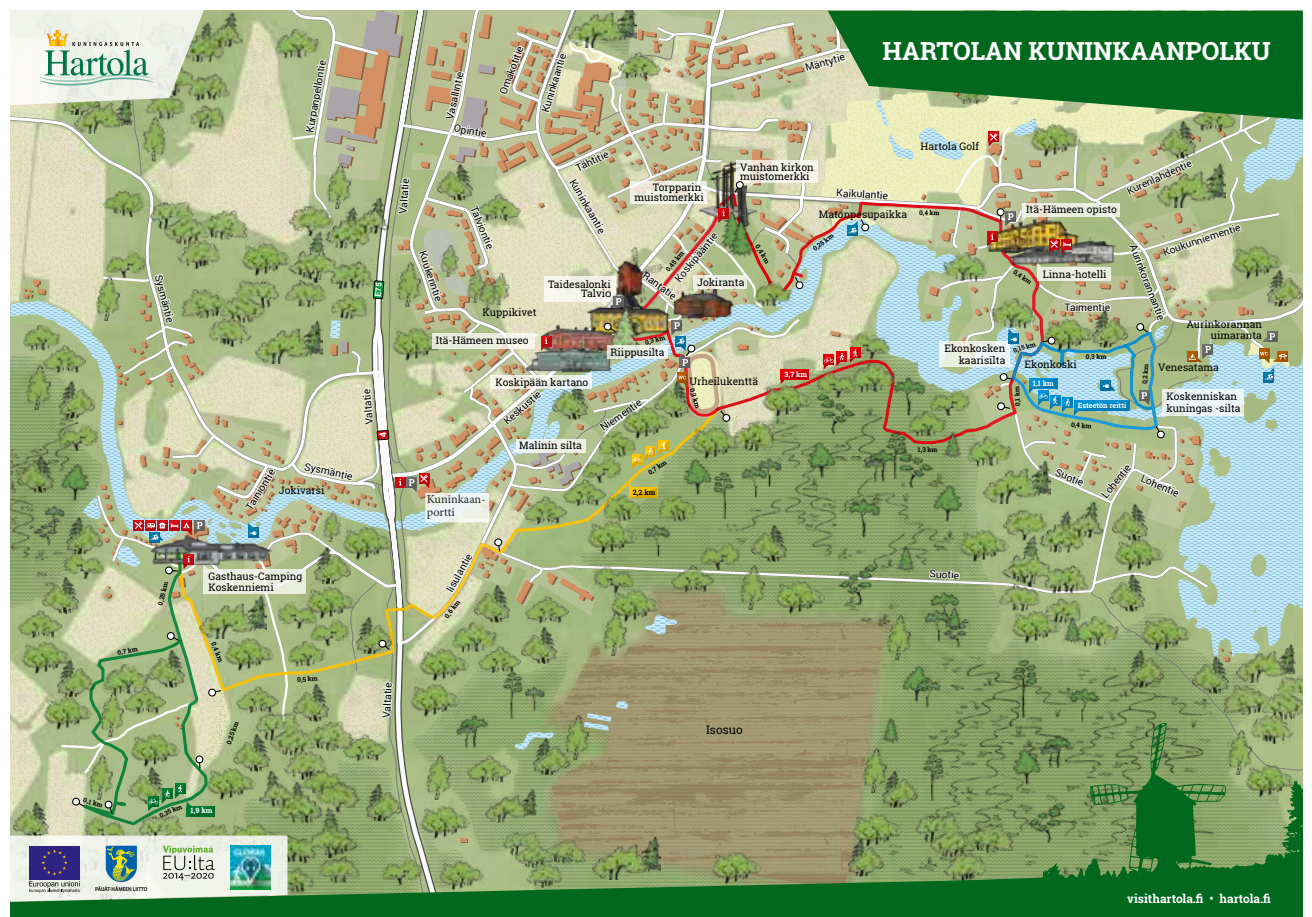
Kaikki kolme reittiä voi kulkea niin yksittäisinä polkuina kuin myös yhdistettynä reittinä, jonka pituudeksi tulee reilut 10 kilometriä. Kuninkaanpolku ja Echonpolku kulkevat osin yhteneväisesti, ja yhdistävä polku, niin sanottu Koskenniemen reitti, on pituudeltaan 2,2 kilometriä. Se kulkee Hartolan Urheilukentän laidalta Vanhan Meijerin metsäalueen ja Iisulantien kautta Casthaus-Camping Koskenniemeen.

Helpohkolla reitillä on korkeuseroa 20 metriä. Sen kesto on 1–3 tuntia valitun reitin ja kulkijan askeleen pituuden mukaan.

Hilda ja Vesa Järvinen

Riippusilta on yksi Kuninkaanpolun näyttävimmistä kohteista.

Mittapuut täyttäviä elämyksiä

Hartolasta löytyvät kuninkaallisenkin mittapuut täyttävät ja ihmisen kokoiset aktiviteetit. Kuninkaanteitä ja polkuja kun astelee niin saattaa löytää itsensä inspiroitumasta vaikkapa **Mika Waltarin** jalanjäljissä, kun Tainionvirrassa varpaitaan reissuillansa kastelee.

Monipuoliset ulkoilumahdollisuudet ovat täällä sinua odottelemassa: valloita golf viheriöitä, seikkaile, suunnista, samoile, pyöräile – tyyli on vapaa. Parhaat kalajutut syntyvät silloin kun taimen nappaa vieheeseen Tainionvirran pyörteissä.

Vuorenkylässä sijaitsevan hiihtokeskus Purnun Outdoor Escape -pakopelissä etsitään tuhhat vuotta sitten kadonnutta Wuoren heimon loitsua, mikä auttoi ihmisiä elämään sopusoinnussa luonnon kanssa. Pysythan kuulolla, sillä myös Hartolan keskusta-alue on saamassa alkukesästä oman Outdoor Escape -seikkailunsa.

Glopas opastaa

Glopas ääniopastussovellus on mukana Hartola seikkailuissasi aina silloin kun itse haluat.

Sovellus tarjoaa Hartolasta sinulle 23 mielenkiintoista kohdetta. Sovelluksen karttanäkymästä voit selata ja kuunnella vierailukohdeiden opastuksia myös kotisohvalta käsin, mikäli ne on asetettu avoimiksi. Näin ollen kiinnostavien matkakohteiden ja reittien suunnittelu onnistuu helposti myös etukäteen.

Sovelluskaupasta löytyvä Glopas on ilmainen.

Tänä vuonna tulee kulu-

neeksi 150 vuotta Hartolassa syntyneen kirjailija **Maija Talvion** syntymästä. Paita kirjailijana, Maija Talvio tunnettiin myös yleishyödyllisten hankkeiden ajajana.

Talvio on osaltaan ollut edistämässä Hartolassa sekä kansanopistoa että museota – Itä-Hämeen museon vihki 1929 presidentti **Lauri Kristian Relander**. Koskipään alueen kartanomiljöön tuulimyllyineen ja riippusiltoineen tarjoaakin ainutlaatuisen vierailukohteen Itä-Hämeen Museon ja kesäisin järjestettävän nykytaidenäyttely.

Salongissa kesänäyttely

Taidesalonki Talvion muodossa. Itä-Hämeen Museola pääset tutustumaan mm. kartanokulttuuriin, kirjailija Maija Talvion (1871–1951), runoilija **Uuno Kailaan** (1901–33) ja akateemikko Mika Waltarin (1908–1979) muistohuoneisiin, aittaan, kellariin, savupirttiin ja maatalousmuseoon.

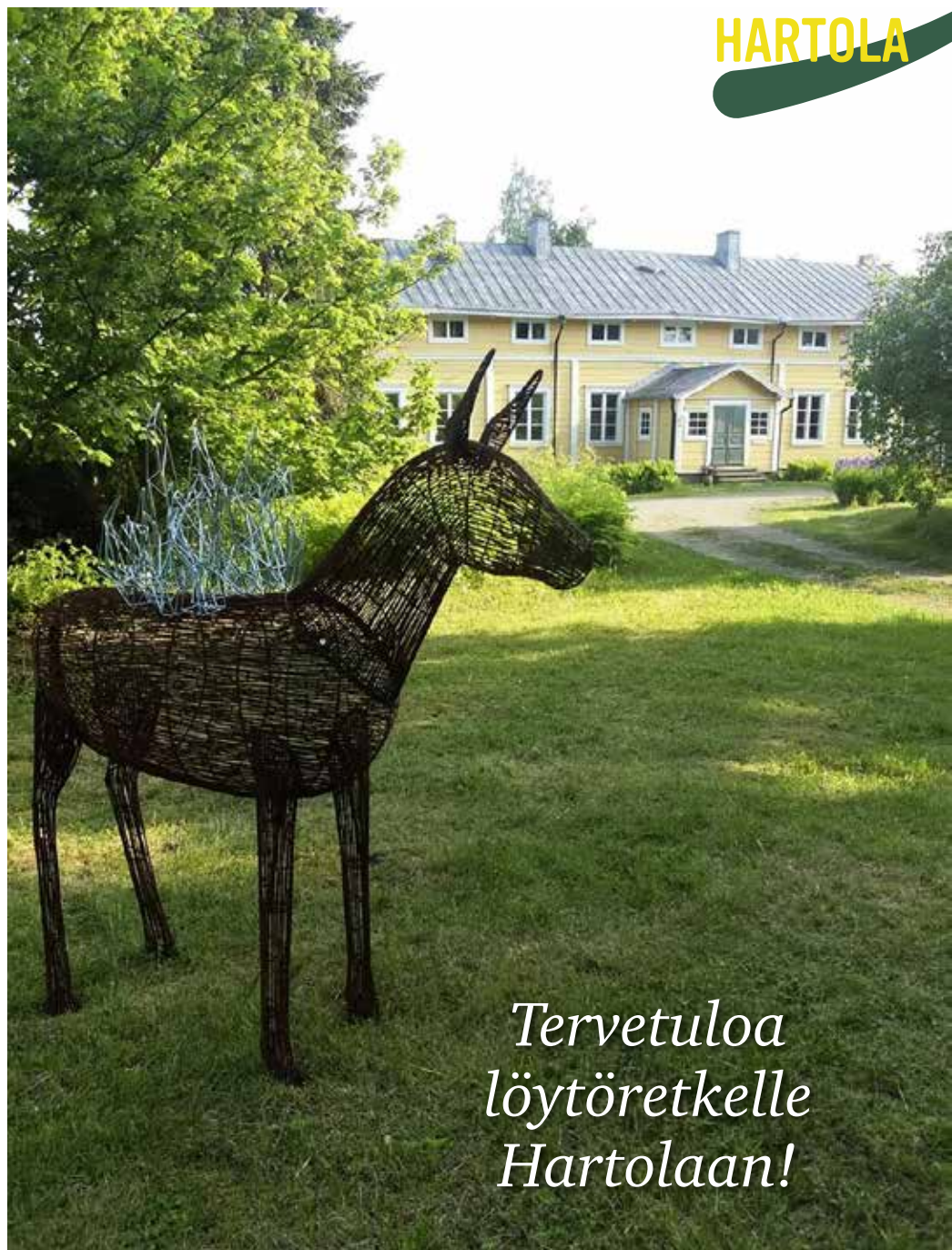
Maija Talvio -salonkina aikaisemmin tunnettu Taidesalonki Talvio on Hartolan kunnan vuodesta 1982 järjestämä kuvataiteen kesänäyttely. Esillä tulevanakin kesänä on grafiikkaa, taidemaalauksia ja veistoksia sekä kotimaisilta nuorilta tulevaisuuden taiteilijoilta että pitkän uran tehneiltä ammattitaiteilijoilta.

Taidesalonki Talvio ja Itä-Hämeen Museo löytyvät osoitteesta Koskipäätie 2.

Tervetuloa löytöretkelle Hartolaan!

Anna-Maija Muurinen

HARTOLA

*Tervetuloa
löytöretkelle
Hartolaan!*

Kaisu Koiviston Maisemankantaja muutaman vuoden takaa Taidesalonki Talvion pihapiirissä.

Joakim Sederholmin Istuvatyttö seuraa pientä suurta seikkailijaa.

Luontokohteet kartalle

Hartolan, Heinolan ja Sysmän karttakohde löytyvät jatkossa myös Itä-Hämeen Matkailuyhdistyksen nettisivulta.

Lähiluonnon merkitys ihmisten hyvinvoinnille on korostunut korona-aikana. Luonnossa virkistytymisen sekä kotimaan matkailu olivat kovassa nosteessa viime vuonna ja Metsähallituksen tilastojen mukaan vuosi 2020 oli ennätysvilkas. Suomen kansallispuistoissa käyntejä oli lähes 4 miljoonaa, eli 23 % enemmän kuin edellisellä vuonna.

Korona ei kuitenkaan ole ollut ainut syy suosiolle, sillä luontokohteiden käyntimäärät ovat olleet kasvussa jo pitkään. Luontomatkailun kysyntä kasvaa myös maailmalla ja päätöksiä tehdään yhä enemmän sen perusteella millaisia luontokohteita ja -reittejä matkailukohteessa on tarjolla. Hyvät retkikohdeet palvelevat matkailijoiden lisäksi niin vakituksia kuin vapaa-ajan asukkaitakin. Luontoliikuntamahdollisuudet lisäävät asukkaiden hyvinvointia, lisäävät alueen vetovoimaisuutta ja tukevat alueen yrityksiä.

Retkeilyreitit kysyttäjä

Koronavuosi on osoittanut, että retkeilyreitit ovat kysyttäjä, mutta niiden löytäminen sähköisessä mediassa voi olla haasteellista. Eteläisen Päijänteen matkailun kehittämisyhdistys Juotavan Hyvä Etelä-Päijänne ry on halunnut vastata tähän haasteeseen ja syksyllä 2020 käynnistettiin Päijänne-Leaderin rahoittamana Retkitiedot näkyviin ja hyötykäyttöön -hanke.

Hankkeen tarkoituksena on koota Hartolan, Hei-

Hartolan Jääsjärvi on upea kohde kalastajille.

nolan, Sysmän, Asikkalan ja Padasjoen luontoreitit ja -kohteet yhteen ja tallentaa ne Outdooractive-luontomatkailualustalle. Tietojen päivittäminen ja tallentaminen yhteiselle alustalle helpottaa luontokohteiden ja niiden lähellä olevien palveluiden löytämistä, saavutettavuutta ja käyttöä.

Runsaasti kohteita

Outdooractiveen on koottu runsaasti luontoreittejä ja -kohteita alueelta. Päivitetty kartta on visititahame.fi-sivustolla ja jatkossa alueen parhaat palat löytyvät myös Itä-Hämeen Matkailuyhdistyksen nettisivuilta ja niillä voi käydä etsimässä vinkkejä ja inspiraatiota seuraavalle retkelle. Voit myös halutesasi tulostaa reittien karttoja, tallentaa gpx-jälkiä tai ottaa käyttöösi Outdooractiven

Juustopolku on myös suosittu pyöräilykohde.

Heinolan ja Suomen Urheiluopiston välinen Ilves-reitti on suosittu liikuntamatkailukohde läpi vuoden.

oman mobiilisovelluksen ilmaiseksi.

Kohteita voi suodattaa esimerkiksi sen mukaan haluaako lähteä pidemmälle vaellukselle, luontopolulle, maastopyöräilemään tai haluaako löytää vaikkapa lapsiperheille sopivan retkikohteen.

Retkeilykartta täydentyy koko ajan ja alustalle lisätään mukaan myös alueen yrityksiä, palveluita ja tuotteita.

Paikallisille yrityksille hanke tarjoaa näkyvyyttä niin kotimaisissa kuin ulkomaisissakin kanavissa sekä käytännön työkaluja omaan markkinointiin. Hankkeeseen osallistuminen on yrityksille ja yhdistyksille maksutonta, tervetuloa mukaan yhteistyöhön!

Heidi Painilainen

Kirjoittaja on projektipäällikkö Retkitiedot näkyviin ja hyötykäyttöön -hankkeessa.

Tervetuloa kuninkaalliseen hyväntuulen Hartola Golfiin!

18-reikäinen hyvän palvelun
kenttä ja toimivat oheispalvelut
takaavat nautinnollisen
golfkierroksen.

VARAA PELIAIKASI:
Caddiemaster 010 231 2380

Hartola Golfissa muun muassa

- 18-reikäinen monipuolinen kenttä ja hyvät harjoitusalueet
- iloa ja haasteita kaikentasoisille golfareille
- Klubitalo, josta maukkaat eväät, lounaat ja jälkipelit
- edullinen Hartola Golfin osakkuus
- golfvarusteiden ProShop
- Linna Hotellista saatavilla vain majoitus, ravintola-palvelut viereisellä Hartola Golfin Klubitalolla
- lähistöllä myös mökki- ja campingmajoitusta
- majoituskumppanimme Sysmässä ovat laadukas boutiquehotelli Ilola Inn sekä Camping Sysmä – kumpikin Päijänteen rannalla

Lämpimästi tervetuloa
nauttimaan!

HARTOLA GOLF

EST. 1989

Hartola Golf Oy

Kaikulantie 79, 19600 Hartola

Puhelin: 010 231 2380 • toimisto@hartolagolf.com

www.hartolagolf.com

Nyt golfin aloittaminen
on helppoa – ja halpaa!
Ilmaiset "Koko Itä-Häme Golfaa"
-tutustumiskurssit
joka toinen lauantai
8.5. alkaen

Ohjaajina toimivat Hartolan Golfseuran ohjaajat Kimmo ja Toni.
Lainaamme osallistujille kaikki tarvittavat pelivälineet.
Riittää kun otat mukaan sään sopivan asun ja positiivista mieltä.
Jos golfkärpänen puraisee, opastamme sinut lajin pariin.

Mukaan mahtuu 12 hlö / kurssi.
Tarkempi ohjelma ja muu kurssitarjonta löytyy
www.hartolagolf.com

ILMOITTAUTUMISET:
kimmo@hartolagolf.com tai
puhelimitse 040 555 2271

Hommaa golfin ajokortti:
GREEN CARD -KURSSIT
joka toinen lauantai 15.5. alkaen
tai tilauksesta.
Ilmoittautumiset:
toimisto@hartolagolf.com

"Ota yhteyttä, lupaamme sinulle
hyvän ja henkilökohtaisen palvelun."
Tera Heinonen, tj.

YHDEN LEHMÄN NAVETAN PUBI

Ylpeänä esittää:

28.6.–4.7.

Blues-viikko

26.7.–1.8.

Vintturin Peräsoittoviikko

3.7.

Aarne Tenkanen

**Lauantaisin juhannuksesta
heinäkuun loppuun**
Sahtisikajuhlat

23.7.

Sysmän Seksipäivät

NAVETAN SIVUKONTTORI

Ruokapaikkojen nro 1

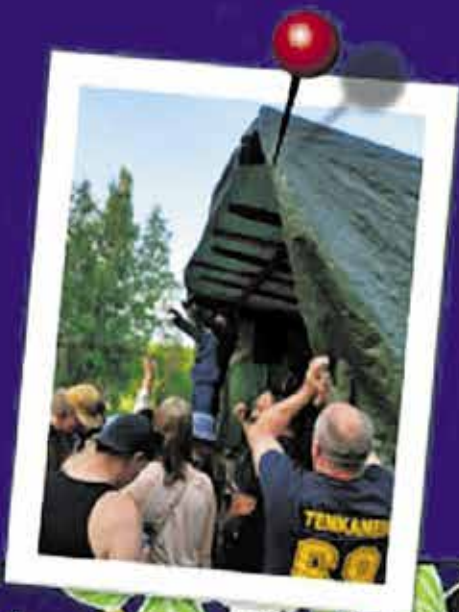
Universumin parhaat burgerit
lähilihasta (Ristelin Charolais)

Lohikeittoa 10 €

Paistettuja muikkuja 10 €

Kuplavohvelibaari

Virvokkeita

Salpausselkä Geoparkista upea matkakohde

Ainutlaatuinen kohde soveltuu hyvin kestäväan luontomatkailuun.

– Salpausselkä Geoparkin UNESCO Global Geopark -hakemus jätettiin viime vuoden lopulla. Käynnissä on arviointiprosessi, jonka tuloksista odotetaan alustavaa tietoa aikaisintaan ensi syksynä, kertoo vuoden alussa toimintansa aloittaneen Salpausselkä Geopark -yksikön toiminnanjohtaja **Kati Komulainen**.

Mukana on kuusi Päijät-Hämeen kuntaa: Asikkala, Heinola, Hollola, Lahti, Padasjoki ja Sysmä, joiden geopark-yhteistyö vakiinnutettiin valmisteluhankkeen tuloksena viime vuonna. Salpausselkä Geopark -yksikkö toimii Lahden seutu – Lahti Region Oy:n yhteydessä.

– Hakemus toimitettiin UNESCO:n geopark-ohjelman sihteeristölle Pariisiin. Tänä keväänä hakemuksen geologinen osio arvioidaan kirjoituspöytätyönä, ja ensi kesänä alueelle on odotettavissa arviointikäynti.

– Hakemusaineiston ja arviointien pohjalta UNESCO Global Geopark -neuvosto käsittelee hakemuksen ja antaa oman suosituksensa hakemuksen hyväksymisestä, hylkäämisestä tai jatkoajasta. Tämä tapahtuu alustavan aikataulun mukaan syksyllä 2021. Lopullisen päätöksen tekee UNESCO:n hallinto-neuvosto. Mikäli Salpausselkä Geopark hyväksytään suoraan mukaan ohjelmaan, meillä voi olla UNESCO Global Geopark aikaisintaan keväällä 2022, Komulainen selvittää.

Veden muovaama maisema

Geologian tutkimuskeskus on ollut mukana Salpausselkä Geoparkin perustamisessa ja UNESCO-hakemuksen laatimisessa Lahden ammat-

tikorkeakoulun koordinoimien kehittämishankkeiden myötä jo usean vuoden ajan. Tutkija **Tapio Kananoja** on arvioinut ja kartoittanut alueen geologiaa ja sanoo, että alueella on useita kansainvälisesti merkittäviä geologisia kohteita. Näkyvin ja tunnetuin niistä on Lahden urheilukeskuksen alue.

– Maasto on siellä kokonaisuudessaan jääkauden muovaama. Mannerjään sulamisvesien sorasta ja hiekasta kerrostamaan jäätiköjokisuistoon on haudautunut suuria jäälohkareita, joiden sulaessa paikalle on muodostunut jyrkkärinteisiä, kartiomaisia kuoppia eli suppia. Esimerkiksi hypyrimäen monttu on syvä suppakuoppa, jota on vain hiukan modifioitu myöhemmin. Suppamaastossa kulkevat ladut tarjoavat haastavan maaston jo selälaisenaan esimerkiksi MM-hiihtoihin, Kananoja sanoo.

Kananoja muistuttaa, ettei Salpausselkä ole geologisesti katsottuna harju vaan jäätikön reunan eteen kerrostunut reunamuodostuma. Harjut ovat puolestaan suuntautuneet mannerjäätikön liikkeen suuntaisesti eli reunamuodostumiin nähdyn 90 asteen kulmassa.

– Pulkkilanharju on oikea

Kelvenne on ollut yksi suosituimmista matkailukohteista Päijänteen alueella.

J. Väätäinen GTK

harju, joka on muodostunut mannerjäätikössä olleeseen tunneliin sulamisvesien kasaamasta hiekasta ja sorasta. Muita esimerkkejä näytävistä harjuista ovat toiselta Salpausselältä Vierumäeltä alkava Heinolanharju ja Padasjoella sijaitseva Kelvenne harjusaari. Salpausselkä Geoparkin teemaksi valittu *Veden muovaama maisema* on erittäin osuva, sillä vesi on vaikuttanut monin tavoin maiseman kehitykseen, Kananoja kertoo.

Kestävä luontomatkailu mahdollistuu

Puistonjohtaja **Tuula Peltonen** on toiminut Met-

sähallituksen edustajana Salpausselkä Geoparkin UNESCO-hakemuksen valmistelussa. Metsähallituksen hallinnoimat luontokohteet, kuten Päijänteen kansallispuisto sekä Kammiovuoren ja Paistjärven Natura-alueet, ovat osa haussa olevaa Salpausselkä Geopark -aluetta.

– Luontokohteiden suosio on ollut jo pitkään kasvussa ja koronavuosi on nostanut suosiota entisestään. Geopark-kohteet ovat merkittäviä myös luontoarvojensa puolesta. Geopark tuo mahdollisuuksia kestävä luontomatkailun ja ympäristökasvatuksen kehittämiseen ja samalla lisää kotiseudun arvion ymmärtämistä. UNESCO-status lisäisi Salpausselkä Geoparkin kiinnostavuutta ja tunnettuutta myös kansainvälisesti, Peltonen arvioi.

Hakemuksen valmistelu oli Peltosen mukaan pitkä prosessi, jonka aikana geopark-kohteiden toimintaa kehitettiin hankerahoituksen avulla mm. tuottamalla niihin uusia opasteita.

– Geopark-valmistelua on tehty hyvässä yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Ainakaan hakemuksesta UNESCO Global Geopark

-statuksen saaminen ei jää kiinni, sillä se on tehty viimeisen päälle hyvin ja huolellisesti, Tuula Peltonen päättää.

Maailmanlaajuinen verkosto

Geopuistot ovat yhtenäisiä maantieteellisiä alueita, joissa on kansainvälisesti merkittäväksi arvioitua geologista perintöä. Ne pyrkivät vaalimaan alueen luontoa ja kulttuuriperintöä sekä kehittämään kestävä luontomatkailua ja kestävä elämäntavan kasvatus. UNESCO Global Geopark -alueet kuuluvat YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO:n geopark-ohjelmaan.

Vuosittain kasvavan maailmanlaajuisen verkoston muodostavia UNESCO Global Geopark -alueita on tällä hetkellä 44 maassa yhteensä 161. Suomessa kohteita on toistaiseksi kaksi, Rokua ja Lauhanvuori-Hämeenkan gas. Verkoston jäsenyys tuo kansainvälistä näkyvyyttä ja avaa mahdollisuuksia laaja-alaiseen yhteistyöhön niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.

Taru Schroderus

Vierumäki on paitsi Euroopan suurimman urheilupuiston kotipaikka, myös maisemallinen erikoisuus harjuineen ja suppineen.

Kati Komulainen

Tervetuloa pelaamaan ja viihtymään Vierumäelle!

CHALLENGE™
TOUR
COURSE

- Kaksi upeaa 18-reikäistä kenttää, Cooke & Classic, sekä par3-kenttä Coach
- Green Card- ja golfkurssit
- Yksityisopetusta
- Paljon avoimia kilpailuja
- Golf Paviljonki avautuu toukokuun alussa peruskorjauksen jälkeen

**Tiedossa
monipuolinen
tapahtumien
kesä!**

Suomen laadukkain, kovatasoinen ja palkinto-arvoltaan suurin golfkisa pelataan Vierumäellä 5.-8.8.2021. **Golfia Euroopan huipulta!**

CHALLENGE
TOUR

VIERUMÄKI
FINNISH CHALLENGE
SINCE 2016

VIERUMÄKI GOLF
COOKE CLASSIC COACH

YHTEYSTIEDOT
caddiemaster@vierumakigolf.fi
puh. 044 741 4400

Vierumäki Golfilla on uudet verkkosivut. Käy tutustumassa!
vierumakigolf.fi

VAIN TÄLLÄ KUPONGILLA, LEIKKAA TALTEEN!

**2 x BUFFET-
LOUNAS**

Tervetuloa viihtyisälle Golf Paviljongille!

Vierumäen aurinkoisin terassi ja maittava lounas odottavat!

vierumakigolf.fi/golf-paviljonki

Etu voimassa arkisin ma-pe golfkauden 2021 loppuun saakka. Etua ei voi yhdistää muihin tarjouksiin.

YHT.
15€

(norm. 21,80 €)

Kesäisiä kävelyitä oppaiden seurassa

Kun kukaan ei vielä tiedä, voiko kauas matkustaa, niin tiedätkö, mitä kaikkea kiinnostavaa läheltä voi löytyä?

Lahden seudun oppaat ovat järjestäneet jo vuosien ajan erilaisia kävelykierroksia lähelläsi – Lahdessa, Hollolassa, Heinolassa, Orimattilassa ja Sysmässä.

Kierrosvalikoima on lisääntynyt vuosittain ja mielenkiintoisia tarinoita kuulet varmasti jokaisella kävelyllä. Tulevana kesänä on tarjolla kaikkiaan 85 kierrosta.

Hautausmäkävelyistä kaikki alkoi, ja niitä on tänäkin vuonna kaikissa yhdistyksessämme alueen kunnissa: Lahden hautausmailla, Orimattilan hautausmaalla, Hollolan hautausmaalla, Heinolan hautausmailla ja Sysmän hautausmailla.

Yrtit ja luonto nostavat päätään

Tulevana kesänä yrtit ja luonto nostavat päätään. Pääset tutustumaan puutarhurin parissa patsaisiin ja puistoihin Lahdessa, samoin villiyrtteihin ja vihanneksiin. Juhannustaikayrttien avulla pääset tekemään taikoja sekä Heinolassa että Asikkalassa.

Lahden liepeillä Linnaistensuola koet erämaan tunnelmaa lähellä

kaupunkia ja tutustut suon elämään.

Rouva Lindin mukana pääset iltapromenadille Lahden kaupungintalon puistoon tai voit kuunnella hänen tarinoitaan sotien ajasta. Rouva seuraa merkittävien lahtelaisten elämää läheltä ja kaukaa tietäen faktat ja tarinat. Sortuupa juoruihinkin.

Kailas saa huomiota

Uuno Kailaan 120-vuotissyntymävuonna voit kulkea hänen nuoruutensa jalanjäljillä Heinolassa ja kuulua tarinoita hänen kouluajoiltaan. Hänen tunnetuimpiin runoihinsa kuuluu *Suomalainen rukous*. Miksi – tähänkin kuulet vastauksen kierroksella.

Lahdessa tarjotaan taidekierroksia, Mikkulan muistoja, tarinoita Helismaasta ja muistakin kuuluisuuksista, vahvoista naisista sekä Lahden taisteluista 1918. Pääset myös Marolan piian matkaan tai voit kuulla hurjia kummitustarinoita tai Lahti Green City 2021 – nuoren kaupungin värikästä tarinan. Kuulet, miten tulipyröä muuttui Rivieraksi ja kaupunkilaisten olohuoneeksi.

Kaikki nämä kierrokset ovat niin sanottuja takuukierroksia. Tämä tarkoittaa sitä, että jos kävelyllä on yksikin lähtijä niin kierros toteutuu. Ainoa poikkeus on Lahti Green City 2021, missä kierroksella on säävoraus. Kierroksen hinta on kaikkialla 5 €/henkilö.

Marja-Leena Ahtiainen

Kirjoittaja on Itä-Hämeen Matkailuyhdistyksen sihteeri ja Lahden Matkailuoppaiden puheenjohtaja

Kesäkalenteri

Lahden seudun oppaat ry:n kesäkierrokset 2021
Heinola, Hollola, Lahti, Orimattila, Sysmä

kk	Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai	Lauantai	Sunnuntai
3	4	5	6	7	8	9	10
1730-19 Lanupisto	1730-19 Taistelu Lahdesta	1730-19 Uusi Puutarhurin parissa patsaat ja puistot 1	1730-19 Suomen matkailu- oppaiden päivä			12-13.30 Villiyrtit ja vihannekset	
10	11	12	13	14	15	16	17
1730-19 Mustankallion hautausmaa 1918 muistot	1730-19 Tallinpassi 1918	18-19.30 Hortapuisto ja villiyrtit	12-13.30 Hortapuisto ja villiyrtit			13-14.30 Levon hautausmaa	
17	18	19	20	21	22	23	24
1730-19 Lahden vahvat naiset	18-19.30 Linnaistensuon kevä	1730-19 Lahden vanha hautausmaa	1730-19 Orimattilan hautausmaa			14-15.30 Hollolan hautausmaa	
24	25	26	27	28	29	30	31
1730-19 Lanupisto	1730-19 Marolan piian matkassa ROOLIOPASTUS	16.30-18 Kummituksia ja myyttisiä tarinoita	1730-19 Hollolan hautausmaa			13-14.30 Mustankallion hautausmaa 1918 muistot	
31	1	2	3	4	5	6	7
1730-19 Torit ja tavaratalot	1730-19 Otamon hautausmaa SYSMA	1730-19 Vanha hautausmaa HEINOLA KK	1730-19 Puutarhurin parissa patsaat ja puistot 2	1730-19 Hollolan hautausmaa		13-14.30 Lahden vanha hautausmaa	
7	8	9	10	11	12	13	14
1730-19 Nastolan hautausmaa	1730-19 Aaveita ja aikansa uskomuksia	18-19.30 Jääkauden jäljillä Urheilukeskus	1730-19 Hollolan hautausmaa		14-15.30 Helismaa ja vähän muitakin kuuluisuuksia!	14-15.30 Hollolan hautausmaa	
14	15	16	17	18	19	20	21
1730-19 Lahti Green City 2021	1730-19 Veistoksia ja veistäjiä	1730-19 Uusi hautausmaa HEINOLA KK	1730-19 Kirkkomaa SYSMA			16-17.30 Uuno Kailaan jalanjäljillä HEINOLA	
21	22	23	24	25	26	27	28
1730-19 Lahden vahvat naiset	1730-19 Heinolan hautausmaa	18-19 Juhannustaika- yrtit HEINOLA	1730-19 Hollolan hautausmaa	12-13 Juhannustaika- yrtit ASIKKALA			
28	29	30	1	2	3	4	5
1730-19 Lahti Green City 2021	1730-19 Kukkia ja perhosia Anttilanmäellä	1730-19 Orimattilan hautausmaa	1730-19 Otamon hautausmaa SYSMA	1730-19 Lanupisto			
5	6	7	8	9	10	11	12
1730-19 Nastolan hautausmaa	1730-19 Puutarhurin parissa patsaat ja puistot 1	1730-19 Vanha hautausmaa HEINOLA KK	1730-19 Hollolan hautausmaa				
12	13	14	15	16	17	18	19
1730-19 Torit ja tavaratalot	1730-19 Rouva Lindin iltapromenadi ROOLIOPASTUS	1730-19 Heinolan hautausmaa	1730-19 Kirkkomaa SYSMA				
19	20	21	22	23	24	25	26
1730-19 Lahti Green City 2021	1730-19 Rouva Lindin iltapromenadi ROOLIOPASTUS	1730-19 Uusi hautausmaa HEINOLA KK	1730-19 Orimattilan hautausmaa				
26	27	28	29	30	31		
1730-19 Lahti Green City 2021	10-11.30 Uuno Kailaan jalanjäljillä HEINOLA	18-19.30 Linnaistensuon kesä	1730-19 Hollolan hautausmaa	16-17.30 Taidetta ja galleriaa		15-16.30 Lahden vahvat naiset	
2	3	4	5	6	7	8	9
1730-19 Nastolan hautausmaa	1730-19 Rouva Lind ja sotien aika ROOLIOPASTUS	1730-19 Vanha hautausmaa HEINOLA KK	1730-19 Otamon hautausmaa SYSMA			Mahdollis- uuskien tori Lahden Satama	
9	10	11	12	13	14	15	16
1730-19 Lahti Green City 2021	16-17.30 Taidetta ja galleriaa	1730-19 Heinolan hautausmaa	1730-19 Orimattilan hautausmaa		13-14.30 Kummituksia ja myyttisiä tarinoita	15-16.30 Torit ja tavaratalot	
16	17	18	19	20	21	22	23
1730-19 Levon hautausmaa	1730-19 Marolan piian matkassa ROOLIOPASTUS	1730-19 Uusi hautausmaa HEINOLA KK	1730-19 Hollolan hautausmaa			14-15.30 Hollolan hautausmaa	
23	24	25	26	27	28	29	30
1730-19 Muistojen Mukula	1730-19 Aaveita ja aikansa uskomuksia	1730-19 Lahden vanha hautausmaa	1730-19 Kirkkomaa SYSMA	1730-19 Hollolan hautausmaa	28 Suomen luonnon päivä	16-17.30 Heinolan hautausmaa	

Opastus 5 €/henkilö, tarkemmat kierroskuvaukset kääntöpuolella.

Yhteistyössä kanssamme:

Kesäkalenterin voit ladata Visit Lahden sivulta tai noutaa omasi kirjastoista, museoista sekä tukijoidemme yrityksistä.

Syksyllä 2019 IHMY teki opastetun retken Ketturiutalle. Matkalla oli mukana lähes 30 henkilöä.

Pihamaan viinitilalle tehdyllä opastetulla retkellä oli tarjolla myös maistiaisia.

Vuolenkosken torille suuntautunut retki täytti mukavasti laivan.

IHMY on tehnyt retken perinteisesti Helsingin matkamessuille. Tänä vuonna koronavirus aiheutti peruuttamisen. Samoin kävi syksyn 2020 retkille.

ITÄ-HÄMEEN MATKAILUYHDISTYKSEN JA HEINOLA TRAVELIN OPASTUKSET 2021

visititahame.fi

www.heinolatravel.fi

KUNINKAANPOLULLA – kulttuuria, koskia, suota ja salaisuuksia 12.6.

Onko kuningas käynyt Hartolassa? Tapahtuiko kuninkaan huoneessa murha? Tule kävelyllä Elina Backmanin *Kun kuningas kuolee* -kirjan maisemiin! • 10 €/hlö, kesto 1,5 h

SUOPOLULTA KULTTUURIMAISEMAAN 5.–11.7.

Ohjattu kävelyretki Hartolassa Itä-Hämeen museolta suomalaisemaan ja takaisin museolle Tainionvirran rantoja kulkien. Tutustuminen museoon ja Taidesalonki Talvioon. • 15 €/hlö, museokortilla 5 €/hlö, kesto 2,5 h

HARJUMAIEN KUKKATARINOITA 17.7.

Kävelyretki Heinolan harjulla. Mitä harjumaiden kasvit kertovat nimillään? Miten kasveja on käytetty koristeluun, lääkitykseen, taikoihin? Miten niitä on läsnä kaikkialla ympärillämme – taiteissa, perinteissä ja arjessa? Itse harjullakin on tarinansa. • 10 €/hlö, kesto 1,5 h

POPPELISTA PIILIPUUHUN – Puutarinoita Heinolan kaupunkipuistossa 24.7.

Tunnetko tammenterhojen taikavoimat, lehmuksen lumot? Kierroksella tutustutaan puistopuiden harvemmin tunnettuihin ominaisuuksiin sekä puistojen yli 200-vuotiseen historiaan. • 10 €/hlö, kesto 1,5 h

PULKKILANHARJUN LUONTOPOLULLA 31.7.

Tule tutustumaan ainutlaatuisen Päijänteen kansallispuistoon **Asikkalaan!** Pulkkilanharjun luontopolku sijaitsee upeissa harjumaisemissa Päijänteen syleilyssä, missä historia ja luonto kohtaavat. • 10 €/hlö, kesto 1,5 h

PYHÄN OLAVIN RANTAREITTI 7.8.

Tämä kävelykierros antaa sinulle maittavan kattauksen **Sysmän** historiasta nykypäivään. Arkeologista kaivauksista Olavi Virtaan ja Pyhään Olaviin sekä kartanoiden tarinoin. • 10 €/hlö, kesto 1,5 h

SYYSPIKNIK – Patikkaretki Sulkavankoskelta Tornimäelle 25.9.

Kävellään Heinolan uusinta reittiä Tornimäen laavulle, josta aukeaa upea maisema Konni-vedelle. Tutustutaan ympäröivään luontoon sekä nykytiedon valossa että kansanuskomuksissa. • 20 €/hlö, kesto n. 3–4 h

- Kävelykierrokset toteutetaan yhteistyössä paikallisoppaiden ja käyntikohteiden kanssa.
- Varmistathan paikkasi etukäteen. Koronapandemiasta johtuvat muutokset ja rajoitukset mahdollisia.
- Katso kierrosten tarkemmat tiedot ja hinnat Itä-Hämeen Matkailuyhdistyksen tai Heinola Travelin nettisivuilta.

Lisätiedot hinnoista ja ehdoista:

www.heinolatravel.fi

p. 040 726 5582

s-posti: info@heinolatravel.fi

Yritys on merkitty matkanjärjestäjäksi

Kilpailu- ja kuluttajaviraston valmismatka-
liikerekisteriin.

Rekisteritunnus 163/18/Mj

**HEINOLA
TRAVEL**

Tehdään yhdessä elämyksiä!

Suomen leirintämatkailulla menee hyvin

Suuri osa Suomen leirintäalueista kirjasi viime vuonna kasvulukuja.

Leirintäalueet ovat loma- ja vuokramökkien ohella toinen majoitusalan sektori, jonka voidaan katsoa selvinneen ensimmäisestä koronavuodesta pienin kolhuin.

Suomalaisten vapaa-ajan matkoihin liittyvät yöpymiset leirintäalueilla kasvoivat viime vuonna peräti 83 % edellisvuoteen verrattuna.

Pandemia jakaa maat voittajiin ja häviäjiin. Leirintämatkailu on sen tyyppistä, että asiakkaiden väliset etäisyydet pysyvät turvallisina. Leirintäalueille ja lomakyläliin saavutaan pääasiassa omalla kulkuneuvolla, majoitutaan omaan matkailuajoneuvoon, teltaan tai mökkiin ja muutenkin vietetään paljon aikaa ulkona. Tämän ovat oivaltaneet matkailijat niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa.

Eroja koronasta selviytymisessä eri maiden välillä on kuitenkin hyvinkin paljon ja osittain syiksi voi hakea runsasta asukastiheyttä

ja leirintäalueiden käyttöasetusta. Oma vaikutuksensa on toki myös koronarajoitusten noudattamisessa ja sulkutilojen asteessa. Suurimpia kärsijöitä ovat toistaiseksi olleet ne maat, joiden leirintämatkailu on pitkälti riippuvainen ulkomaisista asiakkaista – näistä voi esimerkkeinä mainita vaikka Kroatian, Portugalin ja Luxemburgin.

Myös Ruotsin huono pandemiatilanne vaikutti siihen, että heidän leirintäaluevuorokautensa putosivat viime vuonna lähes kolmanneksen, koska ulkomaiset matkailijat puuttuivat. Vaikeahan sitä on leirintäaluetta kannattavasti pyörittää, jos maahan ei pääse matkailijoita.

Maailman matkailujärjestö UNWTON selvityksen mukaan ne maat, joilla on vahva kotimainen kysyntä – kuten Suomi – tulevat selviämään pandemiasta helpommin ja nopeammin. Kaikki maat siitä lopulta tietenkin selviävät, mutta toisilla siihen menee kauemmin.

Suomen leirintäaluevuorokaudet laskivat viime vuonna vain 9 % edellisvu-

teen verrattuna, joten lähtöasetelmamme kilpailussa leirintämatkailijoista on kohtuullinen.

Kesä täytti leirintäalueet

Leirintäalueilla otettiin viime keväänä käyttöön melko tiukat ohjeet koronapandemian taltuttamiseksi. Suomen Leirintäalueyhdistyksen julkaisemaa *Ohjeita ja suosituksia leirintäalueille turvallisesta korona-aikana toimimisesta* -opasta noudatettiin hyvin, ja se kyllä kannatti.

Suomen leirintäalueilla ei ole todettu yhtään koronatartuntaa tai altistumista. Viime kesä toikin mieleen 70-luvulle edellisen kerran osuneet leirintämatkailun kulta-ajat, kun monet alueet olivat täynnä. Näki selvästi, että suomalaiset hakivat kotimaasta koronaturvallisista majoitusvaihtoehtoja.

Leirintäalueille saapui monia alaa aikaisemmin harrastamattomia ihmisiä – milloin vuokratulla tai lainatulla matkailuautolla tai vain teltailemaan. Leirintä- ja campingmatkailun harras-

tajajoukko kasvoi ja kasvu jatkuu edelleen. Voisi karrioiden todeta, että pääkaupunkiseudulta siirtyi uusi, suuri joukko ihmisiä koemaan kotimaan matkailua ja osan heistä sai leirintäalueet.

Normaalioloissa he ehkä olisivat valinneet matkan ulkomaille, mutta nyt hakivat elämyksiä vaikkapa kansallispuistovierailuista. Suurta kotimaan matkailun imua nähtiin varsinkin Itä-Suomessa – Lieksassa ja Kolilla lie ollut yksi kaikkien aikojen parhaista kesistä.

Heinolassa hyvää kasvua

Kotimaan matkailun buumi ei jakautunut tasaisesti. Leirintä- ja camping-matkailua ei harrasteta leirintäalueiden vuoksi vaan siihen on aina jokin syy. Leirintäalue on vain väline tai tukikohta toteuttaa matkakokonaisuus.

Koronapandemian vaikutus ulottui pahasti varsinkin tapahtuma-alalle. Monissa suurissa kaupungeissa jouduttiin perumaan isoja tapahtumia ja se näkyi myös kaupungin leirintäalueilla. Joillekin jokavuotinen leirintämatka Seinäjoelle on liittynyt vahvasti siellä järjestettävään Provinssirockiin, jota ei kuitenkaan järjestetty, tai Pori Jazziin.

Viime kesän kärsijöitä olivat myös suuret maahantulo-kaupungit ja näkyvimpänä esimerkkinä Helsinki. Helsingissä yöpymisen sisältäneet vapaa-ajan matkat vähenivät peräti –52 % edellisvuodesta, Oulussa –50 %, Turussa –42 % ja Vaasassakin –60 %. Oulussa tosin leirintämatkailu kasvoi runsaasti, sillä sinne saapui aikaisempaa suurempi joukko

norjalaisia – eivät päässeet Ruotsiin.

Kotimaanmatkailun voittajia viime vuonna olivat Itä-Suomen, Kainuun ja Lapin kaupungit ja kunnat – Heinolassakin vapaa-ajan yöpymiset kasvoivat kolmanneksen edellisvuoteen verrattuna. Sysmästä ja Hartolasta vastaavia lukuja ei ole saatavilla.

Leirintämatkailu on jatkunut kuluvana vuonnakin vilkkaana ja sen kiinnostavuudesta kertoo myös se, että matkailuautojen kauppa käy Suomessakin nyt reippaana. Varsinkin matkailuautojen kysyntä ylittää tarjonnan ja kauppiaille on haasteita ajoneuvojen saatavuudessa.

Mökkien kysyntä on nyt suurta – joissain paikoissa on ollut havaittavissa etätyöilmion laajentuminen leirintäalueiden ja lomakyläliin mökkeihin.

Koronapandemia seuraa matkailua myös tulevana kesänä ja odottaa saattaa, että kotimaan matkailusta tulee jälleen vilkasta.

Haasteita tavoitteista

Ympäristöhaasteita kotimaan matkailuun ja leirintäalueille tuo vaatimukset liikenteen hiilineutraalisuudesta. Suomen liikenteen tulisi hallitusohjelman mukaan olla nollapäästöinen vuoteen 2045 mennessä.

Vuonna 2020 84 % kotimaan vapaa-ajan matkoista tehtiin autolla ja on selvää, että julkisilla kulkuneuvoilla ei pääse kaikkiin kohteisiin. Iso osa automatkailijoista on kiertomatkailijoita, jotka käyvät matkansa aikana useammassa kohteessa.

Esimerkiksi matkailuauton käyttöä on suunniteltu 30–40 vuotta. Matkailuautot uusiutuvat vähäisten ajokilometrimäärien takia

Leirintäalueiden mökkien taso on kohentunut tuntuvasti.

henkilöautoja hitaammin, eikä matkailuautopuolelle polttomoottorille ole vielä pitkään aikaan odotettavissa käyttökelpoista vaihtoehtoa käyttövoimaa.

Sinänsä kasvihuonepäästökaasujen vähentäminen on kannatettava ja tavoiteltava asia, mutta päästöjen vähentäminen ei voi kohdistua vain kotimaassa liikuttamiseen. Vaarana onkin, että kun nostetaan henkilöautoilun kustannuksia nykyisestä, se suosii matkustamista ulkomaille lentäen tai laivoilla, ja kokonaispäästöt kasvavat. Matkailun tulot, verot ja työpaikat katoavat samalla ulkomaille.

Vaikka matkailuajoneuvoteknologiassa ei vielä ole tarjolla uskottavaa sähköautovaihtoehtoa, on sähköautojen latausverkon voimakas laajentaminen kannatettavaa. Jo nyt on leirintäalueille rakennettu, ja rakennetaan, latauspisteitä. Valtion on myös tuettava nykyistä

Kuvat: Antti Saukkonen

kattavammin verkoston laajentamista.

Autoilun sähköistyminen tuo haasteita leirintäalueille esimerkiksi alueella olevan sähköverkon päivittämiseen.

Jos liikenteen nollapäästöisyystavoite vuonna 2045 oikeasti halutaan saavuttaa, tulee valtion kasvattaa tukeaan sähköauton hankintaan. Nykyinen 2 000 euron tuki täyssähköautoon on selkeästi liian pieni.

Antti Saukkonen

Kustavissa on mökkejä korvattu jurteilla.

"Leirintämatkailu on jatkunut kuluvana vuonna vilkkaana."

Aurinkopaneleilla varustettu sähköauto herättäisi huomiota.

Matkailuautoiluun tulee uusia haasteita ympäristövaatimusten kiristytessä.

EDULLISTA MAJOITUSTA palveluiden äärellä kartanomiljöössä!

Golf-kenttä
Taidenäyttely
Museo
Luontopolku
Kalastus- ja uimapaikat

KESÄISET
LYHYTKURSSIT

ITÄ-HÄMEEN
OPISTO
IHOP.R

LINNA-HOTELLI
Kaikulantie 86
19600 Hartola
myynti@linnahotelli.fi

AVATAAN TOUKOKUUSSA

Runinkaan PORTTI

Keskustie 2, Hartola

KAUSI ALKAA 2.6. 21

Herkullista ruokaa, maisema yli Tehinselän ja taide-elämyksiä pitkin kesää!

TAIDENÄYTTELY 20.6
Suopellontie 644 Sysmä

Käsityöaitat, tuulimylly, taidetta vierasvenelaituri, rantasauna, ravintola

* Kauden ulkopuolelta katso tarkemmat aukioloajat Facebook tai www.pinxinmaki.fi

Yli 250 suomalaista pientuottajaa

Avoimena joka päivä

- lähiruokatori
- kahvila ja ravintola
- pienpanimokauppa
- sahtia ja tilaviinejä

www.heilan.fi

heila
Nelostiellä,
Heinolan pohjoisessa liittymässä

Työmiehentie 35
18200 Heinola
p. 010 239 2397

Heinolan, Sysmän ja Hartolan kesän 2021 tapahtumat löytyvät nettisivuilta:

■ www.heinola.fi ■ hartola.fi ■ www.sysma.fi

Uusiutuva Vierumäki viime vuoden huippukohde

Suomen Urheiluopisto Heinolan Vierumäellä on valittu Suomen matkailun vuoden 2020 huippukohteeksi.

Suomen Matkailijayhdistys ry (SMY) perustelee valintaa ”valtavan murroksen taitavalla haltuun ottamisella”.

Huippukohteen valintakriteerinä on se, että kohde luo uutta ja toimii esimerkiksi muille matkailualan toimijoille ja yrityksille. Vierumäen uuden strategian mukainen kokonaisvaltainen uudistustyö on pistetty liikkeelle vauhdilla, ja näkyviä tuloksia on saatu aikaan.

Alueen pääomistajaksi tullut Keele Oy / St1:n hallituksen puheenjohtaja **Mika Anttonen** teki päätökset jopa 20 miljoonan euron investoinneista, ja uudistustyöt aloitettiin välittömästi. Kaikkiaan kokonaisuuden haltuunotto vaatii reilusti yli 30 miljoonaa euroon kasvavaa pääomittamista tai lainoittamista.

Urheiluhallin remontti on jo saatu valmiiksi. Vanhaan auditorioon on remontoitu

entistä laajemmat, ajanmukaiset tilat testausasemalle. Entisen testausaseman tilalle taas on rakennettu opetustiloja ja kirjasto. Urheiluhalliin rakennettiin myös täysin uudet, huippuluokan oheisharjoitteluolosuhteet.

Ilkka-rakennukseen peruskorjataan heinäkuussa avautuva hotelli. Uuteen Hotelli Fennadaan sijoittuu yli sata tyylikästä huonetta, joista 20 on superior-huoneita, yli 10 junior-sviittiä ja yksi 100 neliön sviitti saunoineen ja poreammeellisine parvekkeineen. Majoitus-tilan lisäksi rakennukseen tulee kokous- ja kongressitilat sekä uusi moderni vastaanottotila, jonka rakentaminen on jo käynnistetty.

Noin 1 500 neliön suuruinen ravintolamaailma valmistuu hotellin kylkeen ensi syksyllä. Meneillään on myös jäähallin remontti sekä Pihkalan majoitus- ja kokoustilojen uudistuksen suunnittelu.

– Tällaisena aikana todella vahva matkailun eteen tehty panostus herättää suurta kunnioitusta laajemminkin. Vierumäki on ollut

Marko Latvanen

Esityksen vuoden 2020 huippukohteesta SMY:lle teki Itä-Hämeen Matkailuyhdistys. Palkintotilaisuudessa Marja-Leena Ahtiainen (vas.), Peter Gabrielsson, Jari Niemi ja Marja Tiittanen.

Päijät-Hämeen matkailun veturi, ja nyt valmistuneen strategian tiukka toteuttaminen on todella hieno asia. Veturi on matkalla takaisin huipulle, sanoo SMY:n puheenjohtaja **Marja Tiittanen**.

– Olemme kiitollisia kunnian ja otettuja erityisesti siitä, että uusi strategiaamme on saanut huomiota. Me uskomme, että nyt on oikea aika panostaa, jotta olemme

valmiina, kun pitkään jatkunut poikkeuksellinen markkinatilanne matkailussa normalisoituu. Vierumäen juuret ovat koulutuksessa, urheilussa ja liikunnassa. Niiden päälle on hyvä rakentaa tulevaisuuden matkailupalveluita ja yhdistää niihin Vierumäen upea ja ainutlaatuinen luonto sekä vahvat perinteet. Tämä on reseptimme matkalla takaisin huipulle, kommentoi Vie-

rumäki-yhtiöiden toimitusjohtaja **Peter Gabrielsson**.

SMY:n aiempia valintoja Kotimaan matkailun huippukohteiksi ovat mm. Mäntyharjun Taidekeskus Salmela (2010), Mäntän Serlachius-museo (2015), Punkaharjun Valtionhotelli (2017) ja Ranuan eläinpuisto (2018). Valinta tehdään SMY ry:n jäsenyhdistysten esitysten pohjalta.

Puh. (03) 717 2651 Fax (03) 717 2652

Järvisen Liikenne

SYSMÄ

Palvelevin pyörin

Vuodesta 1932

www.jarvisenliikenne.fi

jarvisen.liikenne@saunalahti.fi

Mitä saadaan, kun yhdistetään **ihminen, ideat ja ilo?**
Elämäniloa tietenkin!

Yllä mainitut arvomme näkyvät kaikissa palveluissamme:
Palveluasuminen, koulutus, maahanmuuttaja- ja vapaaehtoistyö, ravintolapalvelut sekä työllistäminen ja kehittämisprojektit.

Etsit sitten tuettua asumista, uutta harrastusta tai vaikka hyvää lounaspaikkaa, yli 150 ammattilaistamme ovat täällä Sinua varten. Lue lisää ► jyrankola.fi.

Jyränkölän Setlementti

RAVINTOLA
KYMENKARTANO

Hienot tilat juhlaa varten!

Ravintola Kymenkartano on mainio paikka erilaisten tilaisuuksien järjestämiseen. Keväällä on hyvää aikaa suunnitella juhlamenu jo valmiiksi. Ajankohta voidaan tarkentaa myöhemmin olosuhteiden salliessa.

Uusi **Residenssi-kabinetti** (24 hlö) ja tuttu **Sirenius-sali** (40 hlö) sopivat kahvittelujen, perhejuhlien, muisto- ja yksityistilaisuuksien järjestämiseen. Menuvaihtoehtoihin voi tutustua verkkosivuillamme jyrankola.fi, ja niitä voidaan muokata juuri sopiviksi. Ravintolassa on anniskelu- ja ruokailu-tilaisuuksia varten.

Kaikella kunnioituksella!

Ravintola Kymenkartano
Konsulinkatu 2, 18100 Heinola
puh. 044 797 2417 / ravintolapäällikkö

**Jyränkölän
Setlementti**

ROHKEASTI IHMISEN PUOLELLA

AINAUTLAATUINEN TEATTERISYKSY

Ryhmäedut jo 20 hengen ryhmälle!
Syksyn esitykset myydään turvavälein

Laura Wade

KULTA, OLLAAN KOTONA

Edes nostalgia ei ole entisellään
SUOMEN KANTAESITYS 30.9.2021

WAITRESS – UNELMIEN RESEPTI

Herkullinen musikaalikomedia

SUOMEN KANTAESITYS 1.9.2021

Thorbjörn Egner

KOLME ILOISTA ROSVOA

Valloittava koko perheen musiikinäytelmä
ENSI-ILTA 28.8.2021

Leo Tolstoi – Pasi Lampela

SOTA JA RAUHA

Ystävyys. Rakkaus. Elämä. Kuolema
ENSI-ILTA 11.9.2021

Ohjelmistossa jatkaa:

Molière

SAITURI

Kun mikään ei riitä

LAHDEN
KAUPUNGINTEATTERI

KATSO ESITYSKALENTERI JA VIERAILUESITYKSET www.lahdenkaupunginteatteri.fi

Lippumyynti 0600 30 5757 (1,53 €/min+pvm) • lktliput@lahti.fi • www.lippu.fi • Ryhmämyynti (03) 752 6000 • lkttrymat@lahti.fi • Väliaikatarjoilut (03) 782 6474

Ruokaelämysten takana vesi ja innovatiiviset yrittäjät

PÄIJÄT-HÄMEESSÄ vesi ja maaperä muodostavat ainutlaatuisen kansainvälisestikin merkittävän kokonaisuuden. Viimeisimmän jääkauden jälkeensä jättämät Salpausselät ja harjut kätkevät sisälleen valtakunnallisesti merkittävät pohjavesivarat.

Paksujen sora- ja hiekkakerrosten suodattamasta puhtaasta pohjavedestä saadaan Suomen paras hanavesi sekä raaka-aine elintarviketuotannolle.

Mikä muu täydentäisi päijäthämäläistä luontoa, sen upeita kohteita ja lumoa, kuin aidolla intohimolla paikallisesti valmistetut ruuat ja juomat. Täällä innovatiiviset, taitavat ja laadusta tinkimättömät yrittäjät luovat mieleenpainuvia ruokaelämyksiä ja rakkaudella tehtyjä tuotteita.

PUHDAS VESI on yksi niistä maakunnan ja Salpausselän Geoparkin vahvuuksista, jonka ansiosta Lahden seudulla on paljon panimoiteollisuutta. Toinen on vilja, jota jalostetaan paitsi olueksi, sahdiksi ja viskiksi, myös maakunnan erinomaisissa myllyissä ja leipomoissa. Lähiiruoka on myös keskeinen osa kestävästä matkailusta.

Puhtaat raaka-aineet eivät pelkästään riitä, kun halutaan saada matkailijat maistamaan paikallisia tuotteita. Tarvitaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

– Tarvitsemme hyvän pellostä pöytään -ketjun lisäksi tarinaa siitä, miten raaka-aineita jalostetaan. Voimme ottaa mallia Päijät-Hämeen viljaklusterista, joka on ker-

tonut viljan tiestä myllyn kautta leipomoon tai mallastamosta panimolle, Päijät-Hämeen keittiömestareiden hallituksen jäsen, keittiömestari **Jukka Turta** sanoo.

Osaajia maakunnassa riittää, mutta kaikkia makujen tuottajia ei vielä ole löydetty. Nyt on aika pohtia omia vahvuuksia.

– Yrittäjän pitää aidosti ja rehellisesti kertoa, mitä hän todella osaa, Turta pohtii.

Päijät-Häme on törmäyskohta Suomen kartalla ja ruokakulttuurissa: tuttua on niin hämäläinen pitopöytä kuin itäsuomalainen vieraanvaraisuus. Lahden torin markkinat ja keitinpiirakat edustavat kestävästä perinnestä, joissa on aineksia idästä ja lännestä. Kansainvälisiäkin makuja löytyy – parhaimmillaan jalostettuna paikallisista raaka-aineista.

– Haluamme erottautua omilla vahvuuksilla muista maakunnista ja houkutella ensin kotimaiset ja myöhemmin kansainväliset vieraat päijäthämäläisiin pöytiin ja puoteihin.

RUOKAMATKAILU Lahden seudulla halutaan käsittää

Heinolan Heila

Kuvat: Lahti Region

Ilola Inn

Krouvin Sahti

Kumpeli

Rantalan tila

Päijäthämäläistä ruokamatkailua nostetaan esiin ja kehitetään Lähilomien väylä -hankkeen keskeisenä sisältönä. Lähilomien väylä -hankkeen rahoittajana toimii Hämeen ELY-keskus ja rahoitus tulee Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta. Jo 80-vuotias Heinolan, Hartolan ja Sysmän kunnissa toimiva Itä-Hämeen Matkailuyhdistys on yksi Lähilomien väylä -hankkeen taloudellisista mahdollistajista yhteistyössä Päijät-Hämeen Osuuspankin ja Järvi-Hämeen Osuuspankin kanssa.

laajasti: esiin nostetaan henkilöitä, tuotteita, kohteita, tapahtumia ja aktiviteetteja. Alueella on toistasataa ainutlaatuista käyntikohdetta tilapuodeista panimoihin ja huippuravintoloista leipomoihin.

– Ruoka on elämäntuote, ihminen ei syö vain nälkäänsä. Haluamme kertoa, että nämä ovat kaikki matkailukohteita. Tärkeää on saada palvelu, esillepano ja miljöön tukemaan hyvää ruokaa. Nostamme esiin myös ruoka-alan ammattilaiset. Persoonat peliin! Lahti Regionin toimitusjohtaja **Raija Forsman** kertoo.

Kirsti Simola

Visit Lahti.
Tuo veden kielelle.
www.tasteofvisitlahti.fi

Ihan Suomessa.

Holiday Club Vierumäki uudistuu

Sukella monipuolisten aktiviteettien, palveluiden ja ravintola-herkkujen maailmaan Holiday Club Vierumäellä. Kesällä 2021 avautuva lomamaailma tarjoaa 190 hotellihuonetta, laadukkaat ravintola- ja kokouspalvelut sekä ylellisen day span rentouttavine hoitoineen. Vierumäellä voit jo nyt majoittua loma-asunnossamme omissa rauhassa. Tervetuloa nauttimaan lomastasi!

Holiday *Club*

holidayclub.fi/uutta-vierumakea

KOHTAA OMA LUONTOSI

**TAINION
VIRTA**

HARTOLA GOLF **KROUVIN
CAMPING | LAVA | SAHTI** **Rantalan
SAHAKKIE** **Tervalepikon Torpat** **CAMPING
SYSMÄ** **Purnu** **ILOLA INN** **MARINA**

 Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahoitus:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

KSupermarket *Suvituruli*

SÄRKILAHDENTIE 4, 19700 SYSMÄ, 03-873670

**TAVALLISTA PAREMPI
RUOKAKAUPPA PÄIJÄNTEEN
RANNALLA!**

PALVELEMME:
ARK 7-21
LA 7-20 (8.5 ALKAEN)
SU 10-18 (1.6-31.8 KLO 9-20)

Vierumäki Resort -hotellin kyltti on jo vaihtunut Holiday Clubin kylttiin. Hotelli avataan heinäkuussa. Kuvituskuva.

Holiday Club avaa kesällä hotellin Heinolan Vierumäellä

Kylpylän ja loma-asuntorakentamisen suunnittelu käynnistyy.

Holiday Club Resorts Oy aloittaa Vierumäen hotellin operaattorina monipuolisen liikunta- ja vapaa-ajan keskuksen ytimessä. Tavoitteena on hotellin avaus jo heinäkuussa 2021. Hotellikiinteistön omistaa S-Pankin hallinnoima yhteissijoitusyhtiö, jossa sijoittajina ovat Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia sekä Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo.

Samalla Holiday Club aloittaa kiinteistön omistajien kanssa hankesuunnittelun, jossa tavoitteena on rakentaa hotellin yhteyteen täysimittainen kylpylä vuoteen 2024 mennessä.

Holiday Club Resorts Oy:n toimitusjohtaja **Maisa Romanainen** kertoo, että Vierumäelle kaavallaan Sotkamon Vuokatin kaltaista yhteistyötä Suomen Urheiluopiston kanssa.

– Yhdessä olemme enemmän. Tuomme alueelle lisää asiakkaita, mistä hyötyy myös muut alueella operoivat tahot, toteaa Romanainen.

Holiday Club Resorts Oy:n majoituspaikkojen keksimääräinen käyttöaste on ollut 75 prosenttia. Seosonkiaikoina paikat ovat täynnä, mutta syksyn ja kevään rospuutoaikoina käyttöaste on Romanaisen mukaan

ollut 40–50 prosenttia.

Holiday Club jatkaa loma-asuntorakentamista Vierumäellä jo tulevana kesänä ja suunnitteilla on loma-asuntoja myös hotellin yhteyteen. Kesällä 2021 avattavan Holiday Club Vierumäen hotellissa on 190 huonetta sekä monipuoliset ravintola- ja kokouspalvelut.

Hotellin avautuessa asiakkaat pääsevät nauttimaan ravintolapalveluiden ohella myös virkistävästä day spasta rentouttavine hoitoineen. Ravintolamaailmaa ja palvelutarjontaa aletaan kehittämään ja uudistamaan vaihteittain.

Kylpylä vastaa saunatrendiin

Hotellin yhteyteen suunnitteilla oleva kylpylähanke vastaa modernin saunakulttuurin nousevaan trendiin ja monipuolistaa alueen ympärivuotista palvelutarjontaa. Suomen suurin kylpylähotellien toimija Holiday Club operoi useita kylpylähotelleja vapaa-ajan aktiviteetteineen Suomessa ja Ruotsissa. Näistä suurimmat Katinkullassa ja Saimaalla sekä Åressa.

Suunnitelman mukaan Holiday Club Vierumäen kylpylä avautui vuoteen 2024 mennessä. Kylpylä rakennetaan hotellin yhteyteen. Sen ympäristöstä löytyy tarpeeksi tonttia

ja jos parkkialueesta joudutaan ottamaan osa rakennuksen käyttöön, tilalle löytyy parkkiruutuja muualta tontilta.

– Monipuolinen ja laadukas kylpylä- ja saunamaailma täydentää Vierumäen palvelutarjontaa aktiivilomailijoille palvellen hotellin ja loma-asuntojen asiakkaita, muita alueen vierailijoita sekä paikallisia asukkaita. Luonnonläheisyyttä, aktiviteetteja, rentoutumista ja elämyksiä yhdistelevät lomakohteet houkuttelevat niin kotimaisia lomailijoita kuin kansainvälisiäkin matkailijoita koronapandemian jälkeen, sanoo Romanainen.

Uusi rivitalo myös rakenteille

Holiday Club Vierumäen majoituspalveluihin kuuluu jo nyt omistettavia sekä vuokrattavia loma-asuntoja, ja lisärakentaminen käynnistyy tulevana kesänä. Loma-asuntoja on suunnitteilla myös aivan hotellin välittömään läheisyyteen. Holiday Club Vierumäestä tullaan kehittämään jokaisen hyvinvoinnista kiinnostuneen aktiivisen lomailijan unelmakohde.

– Osaamisemme ytimessä ovat kylpyläelämysten lisäksi laajat vapaa-ajan palvelut, monipuolinen ravintolatarjonta sekä kattavat ma-

Monipuolinen kylpylä täydentää toimitusjohtaja Maisa Romanaisen mukaan hyvin Vierumäen tarjontaa.

joituspalvelut erilaisista loma-asunnoista hotellihuoneisiin. Ketjussamme on lähes 30 lomakohdetta ympäri Suomen – Vierumäki on yhdeksäs kylpylähotellimme ja tarjoaa asiakkaillemme täyden palvelupaketin eteläisessä Suomessa. Haluamme rakentaa Vierumäen tulevaisuutta asiakaslähtöisesti ja tiiviissä yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa, Romanainen kertoo.

– Olemme erittäin tyytyväisiä yhteistyöhön Holiday Clubin kanssa. Uskomme, että Vierumäen perinteikäs alue kehittyy entistä paremmaksi ja uusien palveluiden kautta vastaa monipuolisen asiakaskunnan tarpeisiin yhä kattavammin, yhteissijoitusyhtiön hallinnoinnista vastaava S-Pankki Kiinteistöt Oy:n **Leo Nilsson** sanoo.

Jari Niemi

VisitLahti

Paikalliset osuuspankit mukana tukemassa Päijät-Hämeen maaseudun matkailuyrityksiä

Maaseutumatkailu on ollut yksi korona-ajan yllättäjästä: poikkeuksellisen vuoden aikana ruokamatkailu oli yksi eniten matkailukysyntää lisänneistä teemoista.

Lahti Region Oy:n Lähilomien Väylä -hankkeessa vahvistetaan ruokamatkailukärjellä Päijät-Hämeen maaseudun matkailuyritysten asemaa sekä tunnettuutta mm. alueen ruokateemaisia matkailureitistöjä kehittämällä. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa erityisesti maakunnan pienten ja keskusurten yritysten matkailukysyntää kotimaan markkinoilla. OP Päijät-Häme ja OP Järvi-Häme ovat mukana hankkeessa tukemassa maaseudun matkailuyritysten toiminnan kehittämistä.

Päijät-Hämeellä on erinomaiset mahdollisuudet vahvistaa asemaansa yhtenä Suomen johtavista ruokamatkailumaakunnista. Päijät-Hämeen ruokamatkailun kehittämisessä kunnioitetaan eri vuodenaikoja ja Päijät-Hämeen ruokatarjonnasta tehdään ruokamatkailun ympärivuotinen teemakalenteri. Mukana hankkeessa on Lahden seu-

dun ruokamatkailuyrittäjiä laajasti eri sektoreilta.

OP Päijät-Häme ja OP Järvi-Häme maaseutumatkailuyritysten tukena

OP Päijät-Häme ja OP Järvi-Häme ovat mukana mahdollistamassa hanketta taloudellisesti matkailuyrityskentän rinnalla. Lähilomien Väylä -hankkeen päärahoitus tulee Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta Hämeen ELY-keskuksen kautta.

OP Päijät-Hämeen pankinjohtaja **Ilona Liskonmäki** ja OP Järvi-Hämeen toimitusjohtaja **Teemu Sarhemia** kertovat, että omistaja-asiakkaiden omistamat pankit haluavat osuustoimintaperiaatteiden mukaisesti olla osaltaan tukemassa pienyritysten toimintaa sekä maaseutukuntien elinkeinokehitystä.

– Meidän näkökulmastamme Lähilomien Väylä -hanke on hieno mahdollisuus toi-

mia yhteisen toimintaympäristömme hyväksi etenkin nyt, kun matkailu tarvitsee hyviä uusia ideoita sekä tukea niiden kehittämiseen. Perustehtäväämme kuuluu toimialueemme kestävän taloudellisen menestyksen ja hyvinvoinnin edistäminen, Ilona Liskonmäki kertoo.

– Asikkalan Lehmonkärjen uudistukset sekä Sysmään avattu Ilola Inn ja Kimolan kanavan mukanaan tuomat mahdollisuudet ovat hyviä esimerkkejä merkittävistä matkailuhankkeista koko alueen maaseutumatkailulle. Niiden vanavedessä kasvaa ja kehit-tyy myös uusia yrittäjiä, joiden toiminnan kehittämisessä mukana oleminen on meille paikallisina toimijoina erittäin tärkeää, Teemu Sarhemia toteaa.

TORIN LAIDALLA, SE PAIKALLINEN

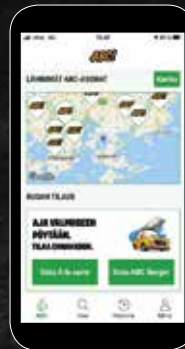
Kirkkokatu 13, Heinola
iloinenkulkija.heinola@sok.fi

f iloinen kulkija Heinola @ iloinenkulkijaheinola

Voit tilata ruoan ennakkoon jo
automatkalta haluamallasi
ABC asemalle, ja me valmis-
tamme sen ja toimitamme
ne jopa suoraan
autoosi.

Lataa ABC-Mobiili
omasta sovellus-
kaupastasi.

ABC Heinola palvelee joka päivä!

Työmiehentie 33,
18200 Heinola
abcasemat.fi

Nopein ja helpoin
asiointi!

★ HESBURGER ★

MARKET

S-market Heinoska
Siltakatu 31

S-market Heinola
Kirkkokatu 13

Sale

Sale Jyränkö
Keskuskatu 26a

Sale Heinola KK
Marjoniementie 1

Sale Vierumäki
Vääksyntie 5

Itä-Hämeen matkailun historiaa

Laivoilla oli iso merkitys Heinolalle

Matkustajien lisäksi kyyditettiin paljon puutavaraa ja viinaleikkereitä.

Päijänne ja Ruotsalainen ovat olleet tärkeitä vesireittejä vuosisatoja. Jo 1700-luvun alkupuolella Päijänteen rantojen asukkaat jopa Viitasaarta myöden kävivät kauppaa vesiteitse Heinolan kautta Lappeenrantaan asti.

Minä koetan vähän selostaa höyrylaivojen historiaa Heinolan kohdalta.

Päijänteen ensimmäinen laiva *Suomi* valmistui 1856. Heinolan ensimmäinen laiva oli *Seura*, joka Kalkkisten kosken kautta kuljetettiin Heinolaan vuonna 1873. Muistan vielä, kun se vuosisadan vaihtuessa sötkötti 2-korkeapainesylinterisellä koneellaan. Siihen uusittiin kone myöhemmin.

Vuonna 1875 laskettiin vesille hinaaja-alus *Jyränkö*, jonka Viipurin Konepaja rakensi nykyisen Heinolan Konepajan paikalla.

Ensimmäisen varsinaisen matkustajalaivan *Heinolan* rakennutti Heinolan Ångfartygs Ab, jonka perustajina olivat kauppiat E. Lemström ja U. Lindholm sekä oluenpanija J. Toppelius. Laiva valmistui vuonna 1878. Ensimmäinen se liikennöi

Vesijärven ja Jyväskylän välillä vaan jo samana vuonna Kalkkisten kanavan valmistuttua se alkoi Vesijärven ja Heinolan välisen liikenteen.

Uittoyhtiöllä oli viime vuosisadan lopulla jo edellä mainittuja *Seuran* ja *Jyrängön* lisäksi seuraavat laivat: *Ukko*, *Seppä*, *Kolmas*, *Neljäs*, *Viides* ja *Kuudes*. Näistä tosin useat toimivat Päijänteen puolella vaan Heinolasta käsin ne huollettiin ja miehistö oli suurimmaksi osaksi Heinolasta kotoisin.

Koskensaariyhtiöllä oli kolme laivaa: *Aina*, *Joutsen* ja *Koskensaari*, jotka suorittivat hinauksia tuoden tukkia sahalle ja veivät sahataravaa ja viinatynnyreitä Vesijärvelle sekä toivat viinatehtaan raaka-aineita, maissia ja ohraa, tulokuormina.

Kipinä poltti Heinolan sillan

Toivo, joka pääasiassa liikennöi Vuolenskosken ja Heinolan välillä, oli pieni noin 30–40 matkustajan ainoastaan kangasseinillä varustettu. Saman Toivon kipinästä Heinolan silta syttyi ja paloi vuonna 1900. Isäni osti Toivon vuonna 1913 ja romutti

sen parin vuoden kuluttua.

Noin vuonna 1898 kauppias **Alex Saxberg** hankki *Anna*-nimisen pienen, ehkä 25–30 matkustajan puulaivan, joka välitti matkustajaliikennettä Vappilaisiin ja Rutalahteen sekä kuljetti Vallanenässä olevalle Saxbergin huvilalle perheenjäseniä.

Samoihin aikoihin isäni osti ensimmäisen *Alli*-nimisen puulaivan, johon hän teki uuden pontin.

Maanviljelijä **Kärsälä** Rutalahdelta rakennutti vuosisadan akussa *Vesilintu*-nimisen kannellisen puurakenteisen laivan, joka epäonnistui täydellisesti. Paatti oli niin kiikkerä, että kaikki pelkäsivät sen kaatuvan ja höyrykattila oli niin pieni, että höyry ei riittänyt. En muista kauanko sillä ajettiin. Muistelen, että se kävi ainoastaan yhtenä kesänä jonkun keran Heinolassa.

Kalkkisten Koskisella oli *Aina*-niminen laiva omaa käyttöä varten. Se kuljetti oman sahan ja meijerin tuotteita Vesijärvelle.

Isällä oli vuosisadan alussa pari laivaa *Joutsen* ja *Eol*, jotka kuljettivat matkustajia Ruotsalaisella ja joskus Vesijärveltä tavaroita Heinolaan.

Kuvat: Heinolan kaupunginmuseon kuva-arkisto

Anna-laiva Rytösalmessa vuonna 1902.

Matkustajien vaihtoa *Tehin* laiturissa.

Heinolan silta palaa vuonna 1900.

Koskensaari.

Minä olin kesällä 1906 Joutse-
nessa lämmittäjänä ja rahastajana.
Kerran, kun tulimme roomua hi-
naten Vesijärveltä Vääksyn kana-
valle, niin siellä oli suuri joukko
Anianpellon markkinoilta tulleita
kaupustelijoita tavaroineen Lah-
teen menossa ja me suostuimme
viemään heidät Lahteen, kun sinä
iltana ei tullut mitään vuorolai-
vaa siihen suuntaan. Tästä johtui,
että yö oli yli puolessa ennen kuin
olimme takasin Vääksyn kanavalla.

Kun olimme ajaneet kanavalta
tunnin, laivan pohja alkoi raapi-
maan kiviin. Koneenkäyttäjää py-
säytti koneen. Kun menimme kat-
somaan, niin huomasimme, että
laiva oli lujasti Pulkkilanharjun
rannassa. Perämies oli nukkunut
hytissään ja laiva meni omia me-
nojaan. Koetimme laivaa irti oman
koneen voimalla ja omalla joukol-
la. Meillä oli laivassa kymmenen
matkustajaa.

Höystetty lehtijuttu

Perämies lähti erään kalastajan ve-
neellä hakemaan Hinttolan puo-
lalla lauttaansa luovan hinaajan
avuksi. Me aloimme yrittämään
laivaa irti kiskomalla lastissa ole-
vaa roomua ja se vauhdissaan ny-
käisi laivan vähän kerrassaan irti.

Lähdimme kiireesti Kalkkisista ko-
tia kohden ja jätimme perämiehen
avunhakumatkalleen, sillä piti eh-
tiä kuudeksi Kalkkisten siltaan vie-
mään matkustajia Heinolan.

Joku matkustajista oli kertonut
tästä matkasta sanomalehtimie-
helle ja *Uudessa Suomessa* oli pit-
kä juttu runsaasti höystettynä mat-
kastamme.

Nämä pienet laiva välittivät lii-
kennettä Heinolaan Rutalahdelta,
Huonpohjasta, Kalkkisten sillasta,
Vaippilasta, Hujansalosta, Taipa-
leelta ja Vuolenskoskelta.

Vuolenskoskelta kulki laiva par-
haimmillaan joka arkipäivä ja sin-
ne laivan tunti siitä, että sen ko-
kalla oli viinalekkereitä enemmän
kuin toisaalle menevissä.

Kerran kuussa tehtiin kirkko-
matka Asikkalan kirkolle Heino-
lasta Rutalahden kautta ja joskus
Vaippilan kautta. Näillä matkoilla
piti tavallisesti olla roomu peräs-
sä, sillä matkustajia karttui matkan
varrella niin paljon. Silloin sai vie-
lä kuljettaa matkustajia roomuilla
ilman, että ne olivat katsastettuja
sitä varten.

Kalle Saarela
(1890–1969)

Kirjoittaja oli pitkäaikainen
Itä-Hämeen Matkailuyhdistyksen
puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja

YHDESSÄ ENEMMÄN 2021 YRITYSMESSUT

**Heinolan Yrittäjät järjestää kolmannet
Yhdessä enemmän -yritysmessut
Vierumäki Areenassa 18.–19. syyskuuta.**

Areenaan mahtuu 90 messupaikkaa sisälle ja
10–12 paikkaa pihalle, ja mukaan on tarkoitus saada
mahdollisimman monen toimialan yrityksiä. Koulutus-
keskus Salpaus auttaa sekä messujen järjestäjiä
että osaston varaavia yrityksiä järjestelyissä.

Messupaikkojen myynti alkaa vielä hiukan avoinna
olevan koronatilanteen vuoksi 1. heinäkuuta, mutta
alustavia tiedusteluja voit tehdä jo nyt messupäällikkönä
heinäkuun alussa aloittavalle Jari Niemelle.

**Messuille on vapaa pääsy ja
ilmainen kuljetus Heinolasta!**

YHTEYSTIEDOT

jari.o.niemi@gmail.com • puh. 044 983 2000

KAHVILA 20 v, UITTOMUSEO, KÄSITYÖVAJA, KOSKIKALASTUSTA, KANOOTIN VUOKRAUS

**MIEKANKOSKEN
KAHVILA**

Tuoretta
kahvia

Itseleivottuja
herkkuja

Miekankoskentie 942, Mäntyharju
0400 653 281 juhla-eraruokapalvelu@luukku.com
www.miekankoskenkahvila.com

9-vöyläinen
**PAR 3
KENTTÄ**

**RANGE
KESÄKAHVIO**

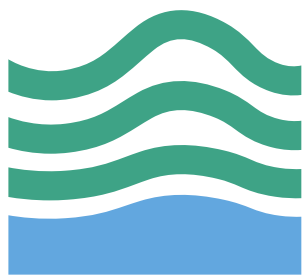
**10 Vola
2011-2021 GOLF**

volagolf

VOLA-GOLF • Konnesaarentie 1, Koirakivi • Mäntyharju
info@vola.fi • www.vola.fi

Salpausselkä Geopark

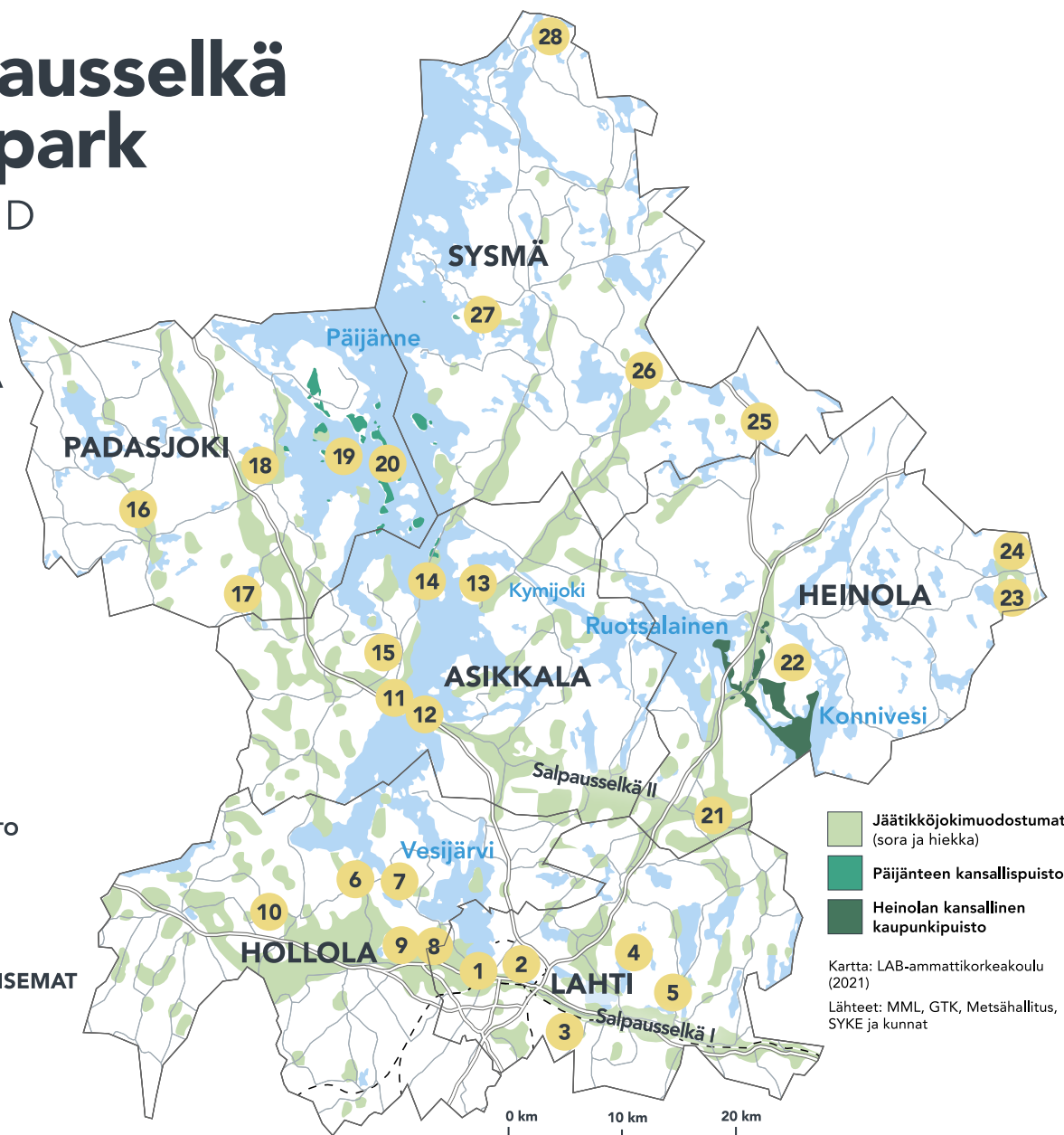
FINLAND

MIELENKIINTOISIA KOhteITA SALPAUSSELKÄ GEOPARK –ALUEELLA

1. LAHDEN URHEILUKESKUS
2. LEHMUSREITTI
3. LINNAISTENSUO
4. LAPAKISTON LUONNONSUOJELUALUE
5. PAJULAHTI
6. KAPATUOSIAN LINNAVUORI
7. KUTAJÄRVI
8. TIIRISMAA, PIRUNPESÄ & TIILIJÄRVET
9. SALPA-SUPPA
11. AURINKOVUORI
12. VÄÄKSYN KANAVA
13. KALKKISTEN KANAVA
14. PULKKILANHARJU
17. TARUKSEN ALUE
18. KULLASVUORI
19. PÄIJÄNTEEN KANSALLISPUISTO
20. KELVENNE
21. VIERUMÄKI
22. HEINOLAN KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO
23. PAISTJÄRVEN ALUE
24. PIRUNKIRKKO
25. ONKINIEMEN LIIKKUVA KIVI
27. PÄIJÄTSALO
28. KAMMIOVUORI

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMAT

10. HOLLOLA
15. ETELÄ-PÄIJÄNNE
16. AUTTOINEN & VESIJAKO
26. NUORAMOINEN

Jäätikköjokimuodostumat
(sora ja hiekka)

Päijänteiden kansallispuisto

Heinolan kansallinen
kaupunkipuisto

Kartta: LAB-ammattikorkeakoulu
(2021)

Lähteet: MML, GTK, Metsähallitus,
SYKE ja kunnat

VEDEN MUOVAAMA MAISEMA

WWW.SALPAUSSELKAGEOPARK.FI
@SALPAUSSELKAGEOPARK

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Heinolan, Sysmän ja Hartolan kesän 2021 tapahtumat löytyvät nettisivuilta:

■ www.heinola.fi ■ hartola.fi ■ www.sysma.fi

Itä-Hämeen Matkailuyhdistyksen retkistä ilmoitetaan myös yhdistyksen nettisivuilla visititahame.fi ja Heinola Tarvelin sivuilla www.heinolatravel.fi.

ITÄ-HÄMEEN MATKAILUYHDISTYS 80 VUOTTA

HISTORIIKKI nyt myynnissä!

Hinta:
30€

- Heinola / Ainomaria, Heinola Travel, Café Kailas, Harjupaviljonki ja Heila
- Hartola / Itä-Hämeen museo ja Hartolan Kotikahvila
- Sysmä / Lintan Kammari

Verkkomyynti: shop.heinolatravel.fi

Liity IHMY:n jäseneksi!

Se onnistuu näppärästi Itä-Hämeen Matkailuyhdistyksen kotisivuilla visititahame.fi.

Jäsenmaksun (10 euroa) maksettuasi saat tietoa IHMY:n toiminnasta sekä *Matkailu-lehden* vähintään 4 numeroa vuodessa!

IHMY:n HALLITUKSEN KOKOONPANO 2021:

Puheenjohtaja

Emerituspuheenjohtaja Jari Niemi
jari.o.niemi@gmail.com
044 983 2000

Varapuheenjohtaja

Matkailuyrittäjä Marko Latvanen
marko.latvanen@phnet.fi
0400 777 717

Sihteeri

Viestintäpäällikkö Marja-Leena Ahtiainen
mallu.ahtiainen@gmail.com
040 500 7538

Jäsenet:

Raija Hänninen
Matkailu- ja markkinointineuvoja,
Sysmän kunta
raija.hanninen@sysma.fi
044 713 4511

Saija Jäppinen
Kulttuurituottaja,
Heinolan kaupunki
saija.jappinen@heinola.fi
050 364 5910

Anna-Maija Muurinen
Vapaa-aikapäällikkö,
Hartolan kunta
anna-maija.muurinen@hartola.fi
044 743 2257

Ville Hautala
Myyntipäällikkö,
Vierumäki Golf Club Oy
ville.hautala829@outlook.com
0500 560 542

Päivi Niemiaho
Matkailuyrittäjä, Siltasaari
info@kailas.fi
050 359 6405

Anne Koski
Matkailuyrittäjä, Harjupaviljonki
anne.koski@phnet.fi
040 561 9522

Päivi Koskela
Matkailuyrittäjä, Linnanrauha
paivi.koskela@linnanrauha.fi
0400 953 031

Jukka Kosonen
Matkailuyrittäjä, Hartola ja Sysmä
jkalevikosonen@gmail.com
046 526 1957

Elina Hynninen
Matkailuyrittäjä, Heinola Travel
elina.hynninen@heinolatravel.fi
040 726 5582

Marika Cronin
Matkailuyrittäjä, Heinola
cronins.guesthouse@phnet.fi
044 269 7204

Ma - Pe 11 - 18

Su 12 - 17

**HEINOLAN
HI, WOKISTA JA
SHIBA SUSHIBARISTA
MAISTUVAT
MURKINAT ARKEEN JA
JUHLAAN!**

Ma - La 11 - 18

Su Suljettu

Hi, Wok!

DIMSUM-

JÄLKIRUOAT

SAATAVILLA

EKSKLUSIIVISESTI

VAIN HEINOLAN

K-CITYMARKETISTA!

SHIBA SUSHI

K CITYMARKET
HEINOLA